Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

11 январь, пайшанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 8 (1261)

ТОЖИКИСТОН ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТАШРИФИ

10 январь куни Тожикистон Республикаси Бош вазири Жамшед Каримов раҳбарлигидаги шу мамлакат ҳукумат делегацияси Тошкентга ташриф буюрди.

Шу куни Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон ва Тожикистон ҳукуматлари делегациялари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Музокараларда икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик ва 1996 йилдаги хўжалик алоқалари билан боғлиқ масалалар атрофлича муҳокама қилинди.

Музокаралар якунида ҳар икки республика ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш бўйича ҳукуматлараро битимлар имзоланди. Ҳужжатларга Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов ва Тожикистон Республикаси Бош вазири Жамшед Каримов имзо чекди.

Музокараларда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Қ. Ҳаққулов ва бошқа расмий кишилар қатнашди.

(ЎзА).

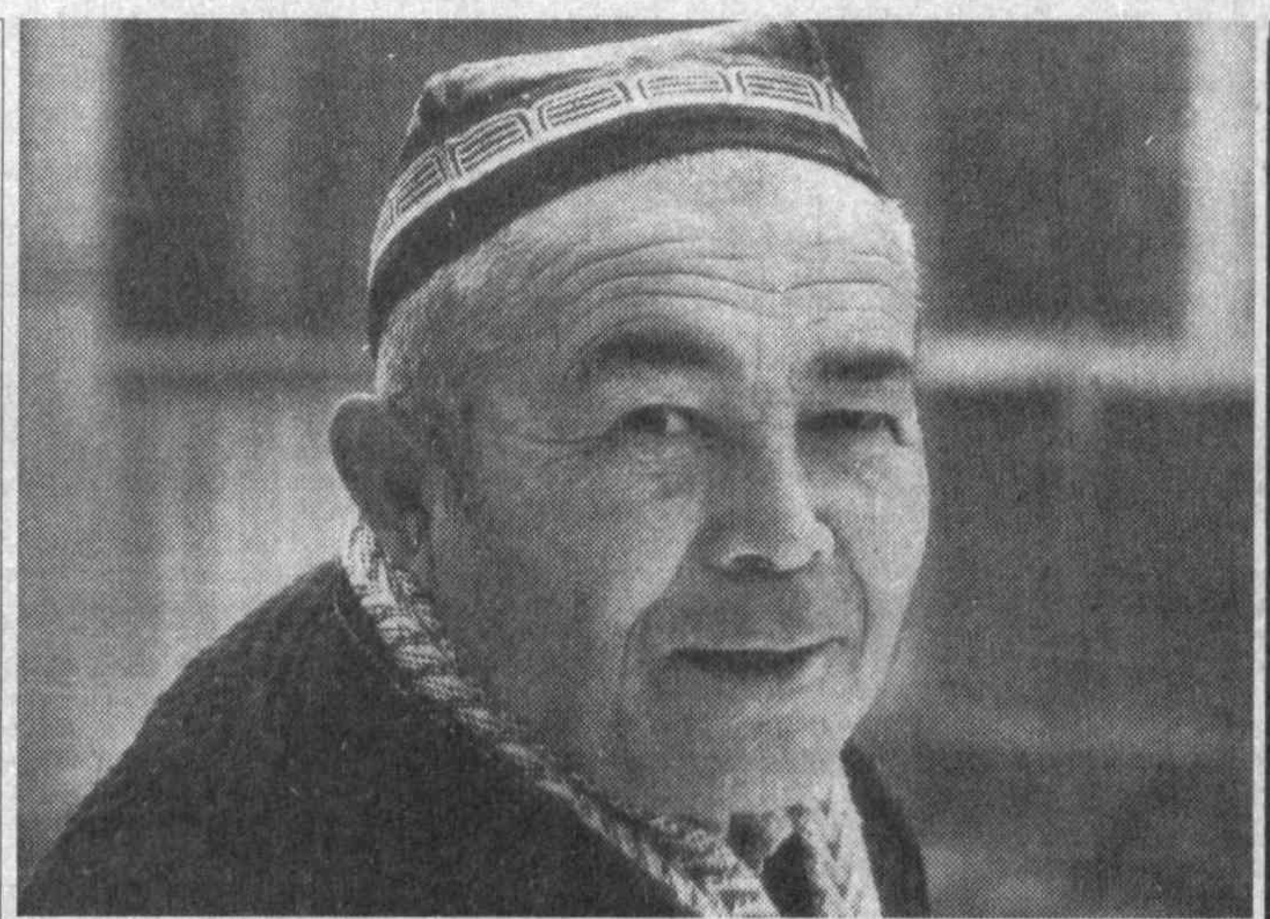

Қува туманидаги М. Обидов номли жамоа хўжалигининг 2-бўлимида айни кунларда бу йилги ҳосилга пухта замин яратиш қизғин. Ариқ-зовурларни тозалаш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, далаларга маҳаллий ўғит чиқариш, баҳорги экиш мавсумига ҳозирлик кўриш тадбирлари адо этилмоқда. Ҳозиргача бўлим далаларига 700 тоннадан зиёд маҳаллий ўғит чиқарилди.

СУРАТДА: 2-бўлим бошлиғи Тошмадали Жуманов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ОЛИЙ МАЖЛИС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

9 январь куни Олий Мажлис Раиси Эркин Халилов бошчилигидаги делегация Тошкентдан Австрияга жўнаб кетди. Делегация 10—13 январь кунлари Венада бўлиб ўтадиган Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти Парламент Ассамблеяси Доимий Қўмитасининг мажлисида иштирок этади.

МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАШНИ ЮҚОРИ ДАРАЖАГА КЎТАРАЙЛИК

Янги жамиятни қуриш шароитида ижтимоий-иқтисодий таълимни такомиллаштиришга бағишланган республика семинари Тошкентда ўз ишини ниҳоясига етказди. Унда республика олий ўқув юртлари ижтимоий ва иқтисодий фанлар кафедраларининг мудирлари ва ўқитувчилари иштирок этди. Улар Ўзбекистонда ҳаётнинг барча соҳаларида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг моҳияти ва мақсадлари ҳақида лекцияларни тингладилар. Семинар тингловчилари ҳузурида республика вазирликларининг ва идораларининг раҳбарлари, олимлар, мутахассислар сўзга чиқишди.

Семинарда таъкидлаб ўтилганидек, ҳаётнинг ўзи Ўзбекистон танлаб олган ислоҳотларни босқичма-босқич амалга ошириш йўлининг тўғрилигини тасдиқламоқда. Иқтисодиётнинг барқарорлашуви кўзга ташланмоқда, кенг миқёсдаги таркибий ўзгартишлар учун мустаҳкам замин яратилди, республика аҳолиси қайта тузилган ижтимоий муҳофаза тизими фаолиятини сезиб турибди. Буларнинг ҳаммаси чинакам демократик янги жамият қуриш учун мустаҳкам пойдевордир.

Бу жараёнда бозор иқтисодиёти қонунларини, жамият тараққиёти тамойилларини фақат назарий жиҳатдан эмас, амалий жиҳатдан ҳам биладиган, ватанни, унинг тарихини севиш ва ҳурмат қилиш руҳида тарбияланган мутахассисларни тайёрлашнинг аҳамияти каттадир. Шу сабабли ижтимоий-иқтисодий фанлар бўйича давр талабларига мос келадиган янги дарсликлар ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш зарурати етилди. Айрим фанлар бўйича яқинда тайёрланган дарсликлар ва қўлланмалар семинар тингловчиларига тарқатилди. Семинар ялпи ва секция мажлисларининг материаллари умумлаштирилади ва улар ҳам янги дарсликлар яратиш учун асос бўлади.

Бундай республика семинарларини бошқа ижтимоий фанлар бўйича ҳам ўтказишга қарор қилинди.

Семинар ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчилари А. Азизхўжаев ва В. Голишев, республика Бош вазирининг ўринбосари В. Чжен иштирок этди.

(ЎзА).

СПОРТГА ҒАМХЎРЛИК ВА ЭЪТИБОР

Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасида журналистлар билан учрашув бўлди.

Унда қўмита раиси Баҳодир Махситов тўпланганларни республикада жисмоний тарбия ва спортнинг ҳозирги аҳволи ҳамда уни ривожлантириш юзасидан кўрилаётган чоралар билан таништирди.

У Президент Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги нутқининг муҳимлигини алоҳида таъкидлади. Бу мажлис мамлакатимизда футболни янада ривожлантириш масалаларига бағишланган эди. Қўмита ва Футбол федерацияси республикамизда миллионлаб кишиларнинг севимли ўйини — футболни халқаро ўйинлар даражасига кўтариш учун кўп иш қилиши лозимлиги ҳам таъкидланди.

Қўмита раҳбарлари оммавий ахборот воситалари вакилларининг кўплаб саволларига жавоб қайтардилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси Андижон вилоятидаги 51-Хартум сайлов округида 1996 йил 7 январь куни бўшаб қолган ўринга Олий Мажлис депутатини сайлаш бўйича ўтказилган сайловнинг натижаларини кўриб чиқди.

Овоз беришда округ бўйича рўйхатга киритилган 43262 сайловчидан 43073 таси ёки 99,6 фоизи иштирок этди. Шулардан 42679 киши ёки овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг 99,1 фоизи Иброҳим Усмонович Ғафуров номзодини ёқлаб овоз берди.

Овоз бериш натижалари тўғрисида округ сайлов комиссияси тақдим этган баённи кўриб чиқиб, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Республика Қонунининг 11,46-моддаларига мувофиқ Марказий сайлов комиссияси 1937 йилда туғилган, Миллий тикланиш демократик партияси раиси ўринбосари, «Миллий тикланиш» газетасининг бош муҳаррири Иброҳим Усмонович Ғафуровни 51-Хартум сайлов округидан Олий Мажлис депутати этиб рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилди.

ВИЛОЯТ КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Самарқандда халқ депутатлари вилоят кенгашининг сессияси бўлди. Унда 1995 йилда вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда Президент Ислом Каримовнинг Олий Мажлис тўртинчи сессиясида ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йил 25 декабрдаги Кенгашида сўзлаган нутқларида ўртага қўйилган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими А. Мардиев шу ҳақда маъруза қилди.

Маърузачи ва музокарада сўзга чиққанлар айни вақтда вилоятда дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ортиб кетганига, иқтисодиётни бошқаришда устивор йўналишлар ва уларни молиявий, ташкилий, моддий таъминлаш дастури ишлаб чиқилмаганига эътибор қаратилди. Талайгина соҳаларда эскирган иш усуллари ва технологиялардан фойдаланиш ҳамон давом этмоқда. Кўпгина давлат идоралари раҳбарларининг бепарволиги ва лаёқатсизлиги аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда.

Сессияда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди, иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш тадбирлари маъқулланди.

(ЎзА).

• 1996 йил — Амир Темур йили

ОРЗУЛАР ОРТИДАГИ ГУМБАЗ

ёки Тошкент шаҳри марказида барпо этилаётган Амир Темур музейи қурилишидан

РЕПОРТАЖ

1996 йил Президент Фармони билан Амир Темур йили деб эълон қилиниши, шубҳасиз, халқимиз кўнглидаги айни муддао бўлди. Зеро, улуғ зот номи ила юритилаётган янги йил барчамизга қут-барака, тинчлик, хотиржамлик, ҳамжиҳатлик олиб келса не ажаб...

Биз янги йилнинг дастлабки кунлари Тошкент шаҳридаги соҳибқирон Амир Темур хиёбони ҳудудида олиб борилаётган қурилиш ишлари билан қизиқдик. Бетон деворлар билан ҳалқаланган кенг майдонда бунёдкорлик ишлари қизғин давом этмоқда эди. Айниқса, кенгишлатиб қазилган чуқурликда пайвандчи-қурувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Улар беҳисоб арматуралардан ўргимчакдек тўр тўқиб, чуқурлик бўйлаб ётқизишар, қудратли машиналар эса унинг устидан бетон қоришмасини қуярди.

— Шу кунга қадар қарийб 30 миллион сўмга яқин маблағни ўзлаштиришга муваффақ бўлдик, — деди «Тошуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли «Турон» ҳиссадорлик жамияти бўлим бошлиғи Аваз Каримов. — Январнинг охирги ҳафтасигача биз асосий пойдеворни қуриб битказамиз. Ана шундан сўнг бу ерда ҳақиқий «жанг» бошланади. Бир йўла 7-8 та қурилиш ташкилотининг «десант»лари «майдон»га ташланади.

Дарҳақиқат, бу ерда Амир Темур таваллудининг 660 йиллик юбилейига қадар муҳташам иморат қад ростлайди. Улуғ зот номига тегишли осори-атиқалар сақланадиган мазкур иншоот ҳар томонлама пишиқ-пухта ва мукаммал лойиҳа асосида яратилмоқда. Яна бир неча ойдан сўнг шаҳарнинг марказий хиёбонини Амир Темур номидаги музейининг кўркам биноси безаб туради. Шубҳасиз, бу ерга келиб-кетувчиларнинг сони ҳам бир-неча баробарга ортади. Шу боис хиёбон ҳам кенгайтирилиб, хийла зеб берилаётир. Хусусан, Амир Темур ҳайкалининг тўрт томонига мафтункор фаввораларнинг ўрнатилиши қилинадиган ишларнинг дастлабки босқичи бўлган эди.

... Қурилиш майдони бўйлаб жойлашган ишчи-хизматчиларнинг кўчма «уй»ларини кўздан кечирдик. Иш вақти бўлгани учунми, уларда ҳеч кимни учратмадик. Эътиборимизни нисбатан тепаликда, бунёдкорлик ишларини кузатишга ўнғай ерда жойлашган «хосхона» тортди. Унга кириб борганимизда аллақандай қоғозларга тикилганича босиб-босиб сигарет тутатаётган йигитга дуч келдик. У бизни кўриб, кенг стол устидаги плакат қоғозларни йиғиштирган бўлди. Сўнг ўзини прораб Равшан Хўжаев деб таништирди.

— Бу чизмалар нималарни англатади? — деб сўрадик қалашиб ётган плакатларга бирбир кўз ташлар эканмиз. — Бунча кўп.

— Қурилиш лойиҳаси-да, — деди у, — биз бажаришимиз лозим бўлган бунёдкорлик ишларининг...

— Буниси-чи?

— Бизнинг соҳада нима кўп — чизиқ-белги, — деб кулди у. — Ҳар бирини шарҳлаб, тушунтирганим билан барибир ҳеч нарсани эслаб қололмайсиз. Биласиз, ишчиларимиз қурилажак иморатнинг пойдеворини барпо этишмоқда. Уни қаттиқ назорат қилиб бориш керак. Бу кунлик бажариладиган ишларнинг сифатини кўрсатувчи қайдлар.

Равшан ака тез, чаққон ҳаракат қилар, саволларимизга эса қисқа ва лўнда жавоб берарди. Музейнинг кўриниши қандай бўлади, деб сўраганимизда у бурчакдаги катта темир сейфни очиб, ундан плакат олди. Биз плакатни ёйиб томоша қилар эканмиз, Самарқанддаги Гўри Амир мақбарасининг нафис жилолари, нақшинкор кошинлари ва мафтункор гумбази кўз олдимизда пайдо бўлди. Шаҳрисабз шаҳридаги Оқсарой арки қолдиғининг бурунги маҳобати-ю, салобати ҳақидаги тасаввурларимиз беихтиёр жонланди. Назаримда, барпо этилаётган мазкур музей қайсидир жиҳатлари билан соҳибқирон Амир Темур бобомиз томонидан яратилган ёки орзу қилинган иморатлар сирасига ўхшарди. Айниқса, музейга кириш эшиги ёнида икки томонлама турган нақшинкор устунда худди Темур сарбозларидек кўринишдаги қурол-яроқли соқчи ҳайкалининг тасвирланиши, айтиш мумкинки, узоқ ўтмишдаги суронли йилларга қўйилган ўзига хос хотира бўлибди.

— Музей лойиҳасини ким яратган? — бехосдан берган саволимиз шу бўлди.

— Таниқли меъмор Абдуқаҳҳор Турдиев ва унинг шогирди Абдулла Қосимов.

— Музей учун танланган жой сизга маъқулми?

— Жуда маъқул. Музейнинг ҳамма томони очиқ фусункор биноси шаҳримизга ажиб таровот бағишлаб туради. Музейнинг олди эса Амир Темур ҳайкалига қараган бўлади. Оралиқдан кесиб чиқувчи айланма йўлнинг остидан пиёдалар йўлаги барпо этилади.

— Демак, музейга ташриф буюрувчи киши Амир Темур даврига тааллуқли осори-атиқалардан олдин ўша пайтдаги меъморчилик санъатига оид яхлит бир асарни томоша қилар экан-да?

— Умуман олганда, шунақа деса ҳам бўлади. Чунки, икки қаватли кўргазма залларини ўз ичига олган ушбу улкан гумбаз томошабинларга Самарқанд, Шаҳрисабз, Бухоро каби шаҳарлардаги тарихий обидаларни эслатиб туради.

Ўктам ДЎСТЁР, «Халқ сўзи» мухбири.

ҲОКИМЛАР ЎҚУВИ

Мустақил Ўзбекистонда турли бўғинлардаги раҳбар кадрлар ва жамоатчилик вакилларининг сиёсий, маданий, маънавий ва профессионал ўсиши учун зарур шарт-шароит яратилмоқда.

Уларни қайта ўқитиш, малакасини ошириш ишларини тубдан яхшилаш чоралари кўрилмоқда. Бундан мақсад — раҳбар ходимлар янгича ишлаш, янгича фикрлашга ўрганиш имкониятига эга бўлсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида бошланган қишлоқ туман ҳокимларидан бир гуруҳининг ўқуви шу мақсадга қаратилган. Академиянинг профессор ва ўқитувчилари ҳокимларга таклиф қилган бир ойлик жадал ўқув дастури — иқтисодиёт, маънавият, ҳуқуқшунослик, сиёсатшунослик, кадрлар ва бошқарув илми каби масалалар юзасидан назарий ҳамда амалий билим беришни назарда тутади. Дастурда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» ва бошқа асарларини ўрганишга алоҳида ўрин берилган. Тингловчилар ўқиш давомида демократик қурилиш, бозор муносабатларига асосланган хўжалик юритишга оид ривожланган давлатлар тўплаган тажрибани ўрганиш, ўтказилаётган туб ислоҳотларда миллий ва маҳаллий шарт-шароитни, умумбашарий қадриятларни инобатга олиб, уларни амалга оширишда самарали иш тутиш йўлларини ўзлаштирадилар.

Тингловчиларни республика ҳукумати аъзолари, давлат ва жамоат арбоблари, хорижий давлатлар олимлари ва ишбилармонлари билан учрашувлар кутяпти. Улар, шунингдек, вазирликлар, ҳокимликлар, маданий-маънавий муассасалар, қўшма корхоналарда бўлиб баҳслашиш, ўз фикр-хулосаларини амалий тажриба билан таққослаш имкониятига эга бўладилар.

(ЎзА).

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

«БУГУННИНГ «ШУМ БОЛАСИ» САҲНАДА

Огаҳий номидаги Хоразм вилоят мусиқали драма ва комедия театри жамоаси саҳналаштирган «Бугуннинг «шум боласи» комедияси мактаб ўқувчиларига қишки таътил кунларида ажойиб совға бўлди.

Қурбон Муҳаммадризо қаламига мансуб бу асарда бозор-ўчарга аралашиб юрган ўсмирлар ҳажв остига олинади.

ХУСУСИЙ МАИШИЙ ХИЗМАТ МАРКАЗИ ОЧИЛДИ

Хатирчилик ишбилармон Ориф Норқулов туман марказида маиший хизмат уйини қуриб ишга туширди. Қурилиш учун керак бўлган нафис ғиштлар ва безак учун сопол товоқларни Риштон бадиий буюмлар ҳиссадорлик жамияти етказиб берди. Маиший хизмат уйида сартарошлик, тикиш — бичиш цехи, этикдўзлик, гўзаллик салони ишлаб турибди. Шунингдек, бу ерда «Учқун» кичик корхонасида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар, риштонликлар тайёрлаган чинни ва сопол буюмлар билан савдо қилувчи дўкон ҳам мижозлар хизматида.

Суратда: сотувчи Ў. ҲАСАНОВА.

ЯНГИ ЙИЛНИНГ ҚАДАМИ ҚУТЛУҒ КЕЛДИ

Конимех тумани йўловчилари янги бош бекатдан фойдалана бошлади.

Соатига 50 нафар йўловчига хизмат қиладиган бу бекатда оналар ва болалар хонаси, дам олиш хоналари, бошқа қулайликлар муҳайё этилди. Зарафшон шаҳрида ҳам шундай бекат ишга туширилди.

ЎЗ ДАРОМАДИ ҲИСОБИГА

Фарғонадаги нефтни қайта ишлаш давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси мижозлар учун яна бир қулайлик яратди.

Бу ерда темирйўл эстакадаси ишга туширилди. Унинг ёрдамида айни бир вақтда минг тонна бензин ва дизель ёнилғи вагонларга ортилади. Илгари битта эстакада воситасида маҳсулот цистерна ва машиналарга навбатма-навбат қуйиб берилар эди. Янги эстакадани жамоа ўз даромади ҳисобига қуриб битказди.

ТРАНСПОРТЧИЛАР КИЙИМ ТИКИШАЯПТИ

Нукус троллейбус бошқармаси ўз аъзоларини айрим устки кийим-бош билан ўзи таъминлайдиган бўлди.

Бу ерда кийим тикиладиган корхона очилди. Шу мақсадда бўш ётган бинолар таъмирланди, 22 дастгоҳ ўрнатилди. 40 нафар киши иш билан таъминланди.

«ХАЛҚ ТАБОБАТИ» ХИЗМАТДА

Термиздаги «Халқ табобати» поликлиникасида қўлланаётган даволаш усули самарали натижалар бераяпти. Шифобахш гиёҳлардан тайёрланган дамламалар айниқса, беморларни ошқозон-ичак, буйрак, тери, асаб, юрак хасталикларидан халос этаяпти.

Суратда: доришунос П. Усмонов иш устида.

ҒОЛИБ – ТАБИАТ ЖОНКУЯРЛАРИ

Шаҳрисабз туман хотин-қизлар қўмитаси билан «ЭКОСАН» халқаро жамғармаси бўлими «Экология ва саломатлик» мавзуида кўрик-танлов ўтказди.

Туман касалхонасининг «Нилуфар», Мироқи қишлоқ касалхонасининг «Меҳринисо» командалари аъзолари табиатнинг ҳақиқий жонкуяри эканини кўрсатди.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

• Долзарб муаммо

ГАП СОНДА ЭМАС — БАНК ТИЗИМИНИНГ СТРУКТУРАСИДА

Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунуни халқаро валюта ва кредит муносабатлари кафедрасининг профессори А. Қодиров билан суҳбат

— Ашурали Қодирович, сизнинг докторлик диссертациясини ҳимоя қилиш билан боғлиқ сўнгги уч йиллик ҳаётингиз Россия Федерациясида кечди: докторантурада ўқиш билан бирга, у ердаги қатор тижорат банкларида ишлагансиз. Табиийки, шу даврда хорижда туриб бўлса-да, Ўзбекистон фуқароси сифатида мамлакатимизда амалга оширилаётган банк сиёсатини кузатиб боргансиз. Бугун олим-мутахассис сифатида республикамизнинг банк тизимига қандай баҳо берасиз?

— Маълумки, баҳо меъёри ёки бирор ҳодисага баҳо бериш доимо нисбий бўлган. Бутун бошли давлат банк тизимига баҳо бериш эса уни иккинчи бир давлат банк тизимига таққослашни талаб этади. Агар Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси банк тизимларини қиёслагудек бўлсак, улар шакл жиҳатидан ўхшаш бўлса-да (ҳар иккаласида ҳам марказий ва тижорат банклари мавжуд), лекин иш услублари, бошқарув тартиблари бир-биридан тубдан фарқ қилади.

Россия Марказий банки давлат манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида унинг томонидан қабул қилинган қонун ва қоидалар асосида тижорат банкларига кўрсатмалар бериб, улар устидан назорат ўрнатган. Лекин амалиётда тижорат банклари бажарадиган бизнес шу даражада серқирраки, бунда Марказий банк услубий раҳбарлиги ва назорати кўп ҳолларда сезилмаяпти.

— Буни аниқ мисоллар ёрдамида тушунтириб бера олмайсизми?

— Марҳамат. Дейлик, янги тузилган тижорат банкининг Низом жамғармаси 10 бирликка тенг. Мавжуд қонунга биноан, у ана шу маблағнинг 20 баравар миқдоригача қарз бериш, шундай шароитни яратиш учун бу банкнинг очилишига ҳиссадор бўлган юридик ва жисмоний шахслар эса ундан шунча миқдоргача қарз олиш ҳуқуқига эгадирлар. Натижада иккинчи гуруҳдагилар ўз бадалларини 10-15 марта кўпайтириб, уни икки-уч бор айлантиргандан кейин океан ортига — енгил солиқ тизимига эга бўлган «Офф-шор» минтақасидаги давлатларнинг банкларига ўтказиб қўядилар. Банк-чи? Унинг асосий фаолияти энди шу пулларнинг ўрнини қоплашга қаратилади, яъни у энг арзон ва қулай ҳисобланган аҳоли қўлидаги маблағларни йиғиб олишга ҳаракт қилади. Бунда «мислсиз даромад манбаи» бўлган омонатга пулларни сақлаш, доимо «юқори ўзгарувчи курс»га эга бўлган акцияларни сотиш, уй-жойни «қарз»га ёки енгил машинани «ярим» нархига олиб бериш ва ҳоказо усуллардан фойдаланилади. Мабодо бу ҳам қўл келмаса, яъни аҳоли уларнинг ҳийласига учмаса, банкларнинг навбатдаги ўзаро ўйинлари бошланади: ҳисобида пули бўлган банк уни эҳтиёждор банкка қарз беради. Бундай кредитнинг муддати одатда соатлар ва кунлар билан белгиланади. Қарабсизки, пировардида ҳатто энг йирик банклар ҳам кичик ёки банкрот арафасида турган банклар билан чамбарчас боғланиб қолади. Шу йилнинг августида Россияда банклар соҳасида юз берган кризис бунинг ёрқин далилидир.

Ўшанда Россия Федерацияси Марказий банки баъзи бир сабабларга кўра, эҳтимол, тижорат банкларининг молиявий жиҳатдан қанчалик бақувватлигини аниқлаб олиш мақсадида «Банклараро ҳисоб-китоблар ва касса маркази»ни бир кунга ёпиб қўйганди. Натижада бир банк иккинчисига нафақат қарзини тўлолмади, балки бу занжирсимон боғланиш бутун тижорат банклари тизимини инқироз ёқасига олиб келди. Эртасига Марказий Банк ана шу хатони тузатиш ниятида тижорат банклари қўлидаги давлат хазина билетларини сотиб олишга 600 миллиард рубль сарфлаган бўлса-да, лекин вазиятни ўнглашга эриша олмади. Бугунги кунда ҳам мазкур тажрибанинг салбий оқибатлари тижорат банкларини саросимада сақлаб турибди.

— Сизнингча, Россия Федерацияси банк тизимида бундай нохуш ҳолатнинг юзага келишининг асл сабаби нимада?

— Асосий сабаб давлатнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсати билан боғлиқ. Биласизки, Россия бозор иқтисодиётига ўтишда «шок терапияси» усулини қўллади. Унинг бош мақсади ижтимоий тузумни шошилинч равишда ўзгартириб, йирик сармоя йиғишдан иборат эди. Афсуски, илғор ишлаб чиқариш ёки олдиндан тайёрланган моддий неъмат йўқ мамлакатда буни оқилона амалга ошириб бўлмасди. Бироқ улар ечимни «пулдан, рақамлар орқали қўшимча пул ясашдан топишди.» Бундай вазифани эса фақат банк соҳасида амалга ошириш мумкинлиги сабабли, охир-оқибатда ушбу тизим мўрт бўлиб қолди.

— Шундай ҳолат республикамизнинг ижтимоий ҳаётида ҳам юз бериши мумкинмиди?

— Агар биз мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ Президентимиз раҳбарлигида устивор вазифаларимизни тўғри белгилаб олмаганимизда, «Янгисини яратмай туриб, эскисини бузма» деган қоидага риоя қилмаганимизда, унинг рўй бериши муқаррар эди. Шукроналар айтамизки, юртбошимиз раҳнамолигида Яратганнинг ўзи бизга энг тўғри йўлни кўрсатиб берган экан. Бунинг самараси ўлароқ, Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тўртинчи сессиясидаги нутқида алоҳида таъкидлаб ўтилганидек, республикамизда ўтган йили эмиссия ва инфляцияни пасайтиришга йўналтирилган пул-кредит сиёсати юритишга катта эътибор берилди. Шунинг натижасида, 1994 йил билан таққослаганда, инфляциянинг ўртача ойлик даражасини уч баробардан ортиқ камайтиришга ва унинг суръатларини изчил равишда сусайтиришга эришилди. Буларнинг ҳаммаси ўз навбатида банкларнинг қайта молиявий ставкаларини камайтириш имконини бермоқда ва ишлаб чиқаришга сармоя солиш учун қулай шароит туғдирмоқда.

Энг муҳими — республикамизда амалга оширилаётган изчил туб иқтисодий ислоҳотлар дастури халқаро молия муассасалари, шу жумладан, халқаро валюта фонди, Жаҳон банки ташкилотлари билан ҳамкорликни кучайтириш ишига ижобий туртки берди. Бу миллий валютанинг қадрини оширишга хизмат қиладиган валюта захираларини кўпайтириш учун молиявий ёрдам олишга имконият яратди.

Шу билан бирга, Олий Мажлиснинг мазкур сессиясида «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонун эса биринчи ўқишда маъқулланиб, кенг жамоатчилик муҳокамасидан ўтказиш учун лойиҳа матнини матбуотда эълон қилишга қарор қилинди. Хусусан, биринчи ҳужжатда Марказий банкнинг ҳуқуқий мақоми, вазифалари, шу жумладан, назорат вазифаларини бажариш бўйича ваколатлари, ташкил этилиши ва фаолият тамойиллари Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, ушбу Қонун ва бошқа қонунлар асосида белгилаб қўйилган. Айниқса, унда Марказий банкнинг тижорат банклари устидан назорат қилишининг кафолатланиб қўйилганлиги «ёввойи» равишда вужудга келадиган шундай муассасаларга йўл қўймайди.

— Ҳозир Россия Федерациясида уч мингга яқин тижорат банклари фаолият кўрсатмоқда. Бизда эса ушбу кўрсаткич ўттизтадан сал кўпроқдир. Бу мамлакатимиз учун етарлими?

— Дарҳақиқат, айрим кишиларда «Республикамиз банкларнинг сони жиҳатидан Россиядан анча орқада қолган» деган тушунча мавжуд. Аслида бу нотўғри тушунча. Гап банк тизимининг структурасида. Россия Федерациясидаги банкларнинг аксарияти майда банклар бўлиб, кўпчилигида очилган ҳисобларнинг сони 500-700 тага етади, холос.

Республикамизда эса банк тизими, асосан, халқ хўжалиги тармоқларининг ривожланишига боғлиқ равишда шаклланаяпти. Бугунги кунда ҳар бир тармоқ банкининг ўнлаб, ҳатто юзлаб бўлимлари ва филиаллари борлиги шундан далолат беради. Тўғри, Россия Федерациясида ҳам тармоқ банклари ишлаб турибди. Лекин кўпчилик мижозларининг кетиб қолиши натижасида улар ҳозир ўз номига муносиб бўлмай қолди.

Устига устак, Россия банкларининг қарийб 90 фоизи Москва, Санкт-Петербург, Екатеринбург ва бошқа шунга ўхшаш катта шаҳарларда жойлашган. Федерациянинг вилоят ва туманларида эса улардан бир нечтасинингтина бўлимлари очилган.

Қолаверса, Россия Федерацияси майдони ва аҳолиси жиҳатидан Ўзбекистондан анчагина каттадир. Шу жиҳатдан олганда, «Республикамизда 600-750 тача банк бўлиши керак экан» деган фикрга ҳам қўшилиб бўлмайди. Ҳақиқатда эса, мамлакатимизда мавжуд банкларнинг сони уларнинг бўлим ва филиаллари билан қўшиб ҳисоблаганда 3000 тадан зиёд. Муҳими, бизда МДҲ давлатлари ўртасида биринчи бўлиб омонат кассалари вазифаларини бажариб келаётган Жамғарма банки универсал тижорат банкига айлантирилиб, у «Халқ банки» мақомини олди. Бугунги кунда бу муассасанинг бўлимлари очилмаган туманлар ва кичик ҳудудлар қолмаган. Шу боис аҳоли жон бошига банк хизмати кўрсатиш бўйича анча юқори натижаларга эришаяпмиз.

Энди иқтисодий мувофиқлик нуқтаи назаридан нечта банк бўлиши зарурати масаласини кўриб чиқайлик. Банк тизимининг бош мақсади, фикримизча, жамиятда пул оборотини тезлаштириш, фондлар айланишининг узлуксизлигини таъминлаш учун кредитдан унумли фойдаланишдан иборатдир. Бундай хулосага айримлар қўшилмаслиги мумкин. Сабаби — тижорат банкларининг мақсади фойда олишга қаратилган. Тўғри, товар ишлаб чиқариш бор экан, унинг маълум босқичида қатнашувчи банкнинг ҳам ўз қизиқиши бўлади. Лекин фойда олишнинг йўли турличадир. Мисол тариқасида унинг абсолют ва нисбий йўлларига тўхталайлик. Абсолют фойда олиш деганда, доимий мўътадил фойда олишдан воз кечган ҳолда банк бизнесининг ҳамма қирраларини ишга солиб, қисқа муддатда ялпи фойдани қўлга киритиш тушунилади. Бундай хусусият Россия Федерацияси банкларининг аксариятига хос бўлиб, улар, асосан, юқори даражада фойда олиш ва уни ўзлаштириш орқасидан қувиб, банк ва мижозларнинг келажак ҳолатига бефарқ қарайдилар. Натижада банк ё инқирозга учрайди, ё жамғарган фойдасининг бир қисмидан воз кечиб, ўз мажбуриятлари билан қисман ҳисоблашади-да, аста-секин нисбий фойда олиш йўлига ўтиб олади.

Бу нима дегани? Мижозлар молиявий ҳолатларининг барқарорлигига эришиш йўли билан халқ хўжалигини ривожлантиришга ўз ҳиссаларини қўшиб, фойдалилик даражаси ҳисоб-китоблар ва кредитдан фойдаланиш самарадорлигига мутаносиб бўлишини таъминлайдилар. Бундай усул меъёрий жиҳатдан паст бўлса-да, лекин доимийдир.

Умуман, ишлаб чиқариш, у билан боғлиқ товар айрибошлаш ва фондларнинг узлуксиз доиравий айланиши банкларнинг ташкил этилишини тақозо қилади. Шу боис унинг фаолиятига ишлаб чиқариш ва товар айрибошлаш бирламчилигини сақлаган ҳолда баҳо бериш керак.

Иқтисодий ривожланган мамлакатларда Марказий банк ёки Федерал тизим халқ хўжалигини ривожлантириш мақсадларини кўзлаб, давлат манфаатларини ҳимоя қилган ҳолда тижорат банклари устидан назорат ўрнатиб боради. Белгиланган меъёрий кўрсатмаларга риоя қилиб бориш эса, тижорат банкларининг нисбий фойдалилик тамойилини белгилайди. Демак, бутун дунё нисбийлик назариясига мувофиқ, банк мутахассислари қўлга киритилган ютуқлардан эсанкирамай, абсолют фойда кетидан қувмай, нисбий фойда даражасига қаноат қилиб, иш тутишлари лозим. «Ўзбекчилик аста-секинлик», деб ота-боболаримиз бежиз айтмаганлар-ку!

Юқорида келтирилган фикрлардан, албатта «Республикамизда етарлича банклар ташкил этилган» деган хулоса чиқармаслик керак. Бозор иқтисоди йўлида халқ хўжалигининг ривожланиши давом этар экан, шубҳасиз, янги тармоқларнинг вужудга келиши ёки эскиларининг тараққиёти эвазига ҳамда чет эл инвесторлари маблағларининг кенг кўламда кириб келиши замирида янги банклар таркиб топа бориши табиий бир ҳолдир.

— Бу, ҳойнаҳой, уларда ишлайдиган етук мутахассис кадрлар тайёрлашни ҳам талаб этади.

— Тўғри айтдингиз. Афсуски, республикамизда таълим ва маориф ривожи умумиқтисодиёт равнақи ва муваффақиятларидан анча орқада қолмоқда. Банк мутахассисларини тайёрлаш ҳақида фикр юритилганда, айниқса, бу соҳада олдинги йилларда талайгина камчиликларга йўл қўйилганлигини инкор этолмаймиз. Лекин бугунги кунда жамиятдаги иқтисодий қийинчиликларни рўкач қилиб, ана шу мавжуд камчиликларга барҳам бериш ишига панжа орасидан қараш, Президентимиз таъкидлаганидек, ношудлик, ноқобиллик ва баҳонапарастликдан ўзга ҳол эмас.

Чунки не машаққатлар эвазига яратилаётган янги банк тизимини келажакда билими саёз, тафаккури паст авлодларга ташлаб кетмаслик учун, бизнингча, Марказий банк ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қуйидаги масалаларнинг ечимига алоҳида эътибор беришларини истардик:

Олий ва ўрта махсус таълим мактабларида банк мутахассисларига билим бераётган профессор-ўқитувчилар аттестациядан ўтказилиши ва бу масканларда мавжуд ўқув қўлланмаларию дастурларнинг маъно жиҳатдан иқтисодий сиёсатимизга қанчалик тўғри келиши текширилиб, шунга яраша чора-тадбирлар кўрилиши лозим. Буни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

— Тижорат банкларининг инқирозга учрамаслигига кафолат борми?

— Баъзи бир ёпилган ёки шундай ҳол кутилиши мўлжалланаётган банклар, кенг банк тизимидан ўз ўринларини топа олмаган бўлишлари мумкин. Одатда бундай банкларнинг жамият ривожланиши йўлида бажарган роли ниҳоясига етиб, кейинги давр учун ўзларини тайёрлаб ола билмайдилар. Шу боис тижорат банклари доимо ўз мижозлари даврасини кенгайтириши, янги хил хизмат турларини кўрсатиши, жамият ривожланиши билан бирга қадам ташлаб, шу асосда иш юритишлари керак.

— Банкларнинг инқирози муқаррар бўлса, демак пешанотери эвазига топган ўз сармояларини уларда сақлаб келаётган аҳолининг алданиб қолиши мумкин экан-да?

— Назаримда, Сиз Россиядаги «МММ», «Тибет» акциянерлик жамиятлари, «Чарибанк» ва бошқа шу сингари корхоналар тақдирини кўзда тутаётирсиз. Биласиз, банк хизматидан нафақат юридик шахслар, балки кўп сонли аҳоли ҳам фойдаланади. Уларнинг алданиб, ҳалол меҳнати эвазига тўплаган жамғармаларидан ажралиб қолиши охир-оқибатда давлатнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсатига нисбатан ишончсизликни туғдиради. Шунинг учун ҳар қандай салбий ҳолатлардан аҳоли хавфсизлигини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Марказий банки тижорат банклари учун белгиланган маблағларни мажбурий резервлаштиришнинг меъёрий даражасини пасайтирмасдан, балки уни баъзи ҳолларда кўтариб ҳам келмоқда. Бундан ташқари, Россия Федерациясидан фарқли ўлароқ, юртимизда шу кунгача банкларнинг бир кунда ёпилиб қолиши ҳолати кузатилмаган. Қолаверса, ҳукумат ҳам, Марказий банк ҳам ўзининг таҳлилий маълумотларига асосан, қайси банкнинг ёпилиб қолишини олдиндан билиб, шунга яраша чоралар кўриб келмоқда. Ўзбекистон Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармонининг матбуотда эълон қилиниши бунинг ёрқин далилидир.

Айни чоғда республикамизда қимматли қоғозлар бозори ҳам тобора кенгайиб, ривожланиб бормоқда. Аҳолининг турли қатламлари эса юридик шахслар (эмитентлар)нинг ўша қоғозларини ҳарид қилиб олмоқдалар. Бундай пайтда уларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун республикамизда давлат тасарруфидан чиқарилган мол-мулкларнинг сотилишидан тушган маблағ негизида «Миллий инвестиция фонди» ташкил этилган. Бу фонднинг мақсади корхоналар ва ташкилотларнинг акцияларини ҳарид қилиб, аҳолига эса ўз акцияларини сотишдан иборатдир. Шуниси қувончлики, республикамизда амалга оширилаётган ушбу тадбир эндиликда кўп йиллар мобайнида ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг турли соҳаларида «раҳнамо», бўлиб келган Россия Федерациясида ҳам татбиқ этилмоқда. Бу эса, яна такрор ва такрор айтамизки, Ўзбекистоннинг бозор иқтисодига ўтишда ўзига хос мустақил йўли борлиги ва у бу йўлдан дадил бораётганлигидан далолат беради.

— Банкдаги айланма маблағларнинг доимий бўлиши учун нималарга эътибор қаратилмоғи керак?

— Бу, таъбир жоиз бўлса, бугунги куннинг долзарб муаммосидир. Банкда доимо пул бўлиши қуйидаги шарт-шароитларга боғлиқ:

у жойлашган ҳудудда аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг кенг тармоғи ривожланган бўлиши;

чакана савдо оборотидан тушиши мумкин бўлган пул маблағлари банкка ўз вақтида қайтиб келиши;

корхоналар ўртасидаги ҳисоб-китоблар ўз муддатида амалга оширилиши;

кўзда тутилган солиқ ва тўловлар кечиктирилмай ўтказиб турилиши;

банкдан олинган қарзнинг шахслар томонидан ўз вақтида қайтарилиши таъминланиши;

нақд пулнинг бир шаҳардан иккинчи шаҳарга кўчиши — миграциясига мумкин қадар чек қўйилиши ва ҳоказо.

Бу мақсадларга эришиш учун, банк тармоқлари ўртасида ҳисоб-китобларни тезлаштириш мақсадида, аввало, жойларда «Ҳисоб-китоб марказлари» ёки клиринг марказлари очилмоғи керак. Бошқача айтганда, бир неча тижорат банки бирлашиб, шундай марказлар тузадилар. Янги тузилманинг моҳияти шуки, дастлаб банклараро ҳисоб-китоблар ўзаро қайчиланиш асосида олиб борилиб, пировардида тўланмаган қолдиқ сумма улар ўртасида ўзаро тузилган резерв фонд асосида тўланади. Ушбу юмуш эса автоматлаштирилган тўлов тизимига кўра амалга оширилиши лозим. Иккинчидан, кичик ва хусусий тадбиркорлар томонидан йўл қўйилаётган нуқсон, яъни нақд пулнинг бир шаҳардан бошқа шаҳарга ҳаракати — миграциясининг олдини олиш ниятида тегишли иқтисодий чораларни жорий этиш мақсадга мувофиқдир. Ушбу долзарб муаммо, фикримизча, фақат ҳудудий ҳокимият раҳбарлари ёрдамида ёки уларнинг бевосита иштирокида ҳал қилинмоғи лозим. Бу ҳар бир туман ва вилоят тадбиркорлари вақтинчалик бўш туриши мумкин бўлган пул маблағларини (улар ўртача 15 кун давомида бўш туриши, шу муддатда бундан маҳаллий ҳокимият вакиллари вақтинчалик фоизсиз қарз маблағ сифатида фойдаланиши мумкин) пул ўтказиш йўли билан конвертациялаштириб, ҳудуд бозорларида камёб бўлган товар қийматларни хоҳлаган мамлакатлардан ҳарид қилишларига имкон яратади. Натижада Тошкент ёки бошқа катта шаҳарлардаги улгуржи бозорлар ҳудудларга тушиб боради, келтирилган товар қийматларнинг нархини мувофиқлаштириш йўли орқали ҳудудда ижтимоий муаммолар ҳал қилинади, нақд пул бошқа шаҳарларга кўчмасдан, шу ҳудудда хизмат қилаётган банкларга қайтиб, улар иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар учун ўз муддатида бериб борилади.

Қисқаси, мамлакатимизда ихтиёрий кредит кооперацияларининг тузилиши, траст (ишонч) марказлари, лизинг компаниялари ва бошқа бир қатор молиявий институтларнинг очилиши туфайли банк-молия тизими барпо бўладиким, у эса келажакда давлатнинг равон қон томирларига айланажак.

«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири
Икром ЎТБОСАРОВ
суҳбатлашди.

• Хотира

ЁДИ ЁДИМИЗДА

Ҳаётда шундай инсонлар бўладики, улар чақмоқ янглиғ қисқа умр кўрсалар-да ўз ибратли ҳаётлари, эзгу ишлари билан юзлаб, минглаб кишилар қалбини забт этадилар.

Навқирон юраги яшаш, яратиш, меҳр улашиш ишқи билан ёнган, 39 ёшида бевақт кўз юмган Ҳодисахон Алимова ана шундайлардан бири эди. У Асака туманидаги 28-ўрта мактабни аъло баҳоларга тамомлаб, Андижон давлат педагогика институтига ўқишга кирганди. Илк иш фаолиятини тарих ва жамиятшунослик фани ўқитувчиси сифатида 27-ўрта мактабдан бошлаган.

— Опа тиниб-тинчимас, меҳрини, истеъдодини, билимини ўқувчиларга бахшида этарди, — дейди унинг шогирдларидан бири, ҳозирда 27-ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб ишлаётган Мавжуда Алимова. — Унинг дарсида энг ўйинқароқ, шўх болалар ҳам киприк қоқмай сеҳрлангандай ўтиришарди. Юзлаб, минглаб йил нарида, тарих зарварақларида келиб-кетган воқеалар унинг меҳр тўла нигоҳларида, дона-дона сўзларида қайта жонланарди.

Ҳодисахон мактаб, маориф соҳасидаги ҳар бир янгиликни тезроқ ҳаётга татбиқ этиш, дарс самарадорлигини ошириш учун курашарди. Ўз устида тинимсиз ишлаш, педагогиканинг энг самарали услубларида иш юритиш унга катта муваффақиятлар келтирди. Шу боис ёш бўлса-да, аввал «Катта ўқитувчи», «Методист ўқитувчи», 1991 йилда эса «Олий тоифали ўқитувчи» бўлди. Республика Халқ таълими вазирлиги, Фанлар академияси, туман ва вилоят халқ таълими бўлимлари, вилоят ўқитувчилар малакасини ошириш институти томонидан унга тақдим этилган фахрий ёрлиқлар, кўплаб ташаккурномалар жонкуяр муаллима меҳнатига муносиб баҳодир. У икки чақириқда Ўзбекистон қишлоқ кенгаши ноиби ва ижроқўм аъзоси, Асака туман кенгаши ноиби сифатида ҳам фаол иш олиб борди.

Бугун унинг ишини Барчиной Йўлдошева, Ирода Ҳабибохунова, Гулмира Исоқова каби шогирдлари давом эттирмоқда.

Умр — бевафо, дейдилар. Биров эрта, биров кеч, ҳаммамиз ҳам ёруғ дунёдан кўз юмамиз. Бироқ эндигина кўзлаган мақсадларидан атиги бир қисмини амалга оширган, қалби келажак орзуларига тўла инсоннинг бевақт вафоти барчани изтиробга соларкан.

Инсондан эзгу ишлар, муносиб шогирдлар, қобил фарзандлар мерос. Ўтганлар хотирасини эъзозлаш тирикларнинг муқаддас бурчидир. Асака тумани халқ таълими бўлими, туман ҳокимияти ҳаётдан эрта кетган муаллима Ҳодисахон Алимова номини бирон кўча ёки мактабга берса кўп савобли иш бўларди.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

ҚЎШИЛМАСАЯМ ҲАМКОРЛИКНИ КУЧАЙТИРИШ НИЯТИДА

Президент Л. Кучманинг биринчи ёрдамчиси В. Кузнецов журналистлар билан учрашувда Украина 1996 йили МДҲга аъзо мамлакатларнинг божхона иттифоқи ва ягона тўлов тизимига қўшилмаслик ниятида эканини маълум қилди.

«Айни пайтда Украина МДҲ мамлакатлари билан иқтисодий ҳамкорликни янада кенгайтиради», деди В. Кузнецов.

ИСЁНКОРЛАР ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИ

Сальвадорда икки юз нафарга яқин давлат хизматчилари мамлакат пойтахти Сан-Сальвадордаги ибодатхонани эгаллаб олдилар.

Улар мамлакатда «Зарурий истеъфо тўғрисидаги қонун»нинг кучга киришига қарши норозилик билдирмоқдалар.

Ушбу қонунга биноан турли хизмат ўринларини банд этиб турган 15 минг нафарга яқин амалдор ишдан озод этилиши керак. Айни пайтда «исёнкор» давлат хизматчилари билан полиция бошқармаси ўртасида музокаралар ўтказилмоқда.

Ф. МИТТЕРАН ОЛАМДАН ЎТДИ

8 январ куни тонгда Франциянинг собиқ президенти Франсуа Миттеран 80 ёшида вафот этди.

Ф. Миттераннинг шахсий секретариати маълумотига қараганда, рак ҳасталиги ўлимга сабаб бўлган. Франция Президенти Жак Ширак ҳам Ф. Миттераннинг вафот этганини расман тасдиқлади. Ушбу нохуш воқеа сабабли Жак Ширак журналистларни янги йил билан табриклаш маросимини бошқа кунга қолдирди. Ф. Миттеран 1981 йил ва 1988 йилларда икки маротаба Франция Президенти этиб сайланган. 1995 йилнинг 17 майида бешинчи республиканинг давлат раҳбари лавозимини Жак Ширакка топширган эди.

СУРАТДА: Кишинёв.

ОТА-ОНАЛАР ЎЗГАРТИРИШ ВА ТЎЛДИРИШЛАРГА ҚАРШИ

Россиялик аскарларнинг ота-оналари 5 январь куни эрталаб Россия Федерацияси Президенти маъмурияти биноси олдида тўпландилар.

Улар «Ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги қонунга ўзгартиришлар ва тўлдиришлар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасига мамлакат Президентининг имзо чекишини талаб қилмоқда. Ушбу қонунга киритилган ўзгартиришга мувофиқ, бир ярим йиллик ҳарбий хизматга чақирилган аскарлар яна ярим йил қўшимча хизмат вақтини ўтамаслиги лозим.

КОНЦЕПЦИЯ ТАСДИҚЛАНДИ

Грузия Мудофаа вазирлиги республиканинг ҳарбий доктринаси лойиҳаси ва мамлакат қуролли кучлари қурилиши концепциясини тасдиқлади.

Яқин кунлар ичида ушбу ҳужжатлар республика парламенти муҳокамасига тақдим қилинади. Лойиҳага мувофиқ Грузия ҳарбий доктринаси мудофаа характерида бўлиб, мамлакатнинг бошқа давлатга қарши ҳарбий иттифоққа кириши таъқиқланади.

СУРАТДА: Буюк Британия тарихий обидаларига бой мамлакат.

ХОРИЖИЙЛАРГА ҚАРШИ ТАДБИР

Россия Федерациясининг Владивосток вилоятида ўтказилган «Хорижлик» тадбири якунланди.

Ушбу тадбир 1994 йилнинг 1 январида Приморье ўлкасида ноқонуний яшаётган хорижий фуқароларни ўлка ҳудудидан чиқариб юбориш мақсадида бошланган эди. Маълумотларга қараганда, ўтган икки йил давомида Приморье ўлкасида ноқонуний истиқомат қилаётган 7349 нафар хорижий фуқаро аниқланиб, Россия ҳудудидан чиқариб юборилган.

ТАН ОЛИШИНИ АЙТДИ

Непал Бош вазири Шер Баҳодир Деупа Хитойнинг Непалдаги элчиси билан учрашув чоғида мамлакат ҳукумати Тибетни Хитойнинг ажралмас қисми сифатида тан олишини айтди, деб хабар беради РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси.

Шунингдек, у Непал ҳукумати мамлакатда Хитойга қарши бирор бир ҳарбий акция ўтказилишига йўл қўймаслигини таъкидлади.

ХАЛҚАРО ТЕРРОРИЗМГА ҚАРШИ

Буюк Британия халқаро терроризмга ва наркотикларнинг ноқонуний савдосига қарши курашда Покистон билан ҳамкорлик қилишга тайёр, деди Исломободга расмий ташриф буюрган Буюк Британия Ички ишлар вазири Майкл Хоуард.

Британия вазири Покистон Бош вазири Беназир Бхутто билан учрашувдан сўнг мамлакатнинг Шимоли-Ғарбий чегарасида афғон контрабандачиларидан Покистон ҳукумати мусодара қилиб олган 200 тонна гашишнинг рамзий ёқилиши маросимида иштирок этди.

• Долзарб мавзу

ОРОЛ денгизининг қуриши ўзининг кўлами ва оқибатлари жиҳатидан шу даражада оғир ва мураккаб масалаки, унинг ечими хусусида энг жўяли фикрни топиб айтиш мана-ман деган олим-мутахассислар учун ҳам анча мушкулдир. Бинобарин, «хаста» денгиз «муолажаси» хусусида шу қадар кўп ва хилма-хил фикрлар баён этилмоқдаки, улар билан танишган энг иқтидорли мутахассис ҳам гангиб қолиши ҳеч гап эмас. Аслида, фикр мулоҳазалар айтилгани, баҳслар бўлиб тургани яхши. Бу Оролнинг «касал»ига тўғри ташҳис қўйиб, давосини белгилашда асқотади.

Ана шундан келиб чиқиб, биз ҳам Орол фожеасининг олдини олишга қаратилган айрим фикр-мулоҳазаларимизни баён этмоқчимиз.

ОРОЛНИНГ ҚУРИШИ ҚИЗИЛҚУМ САҲРОСИНИ УЙҒОТМОҚДА

Бунинг олдини олиш мумкинми?

Бундан 1000 йиллар бурун улуғ алломамиз Абу Райҳон Беруний айтган эканлар: «Агар инсонлар табиатга нисбатан зўравонлик қилиб, унинг қонунларини қўполлик билан бузсалар, бир кун келиб, табиат уларнинг бошига шундай кулфатларни солиши мумкинки, буни ҳеч қандай куч қайтаролмагай». Буюк бобомиз нақадар ҳақ эканлигини бугун биз Орол фожиасида кўриб турибмиз. Чунки, бир вақтлар биз ҳам табиатга зўравонлик қилган эдик.

Оролнинг суви қуриган 1 миллион 200 минг гектардан зиёд майдони бизнинг республикамиз ҳудудида. Олимларнинг кейинги маълумотларига қараганда, ана шу майдондан ҳар йили 100 миллион тоннагача турли заҳарли, тузланган чанг-тўзон ҳавога кўтарилиб инсонларга, ҳайвонот дунёсига, Қизилқум воҳасидаги ўсимликларнинг табиий кўпайишига катта зиён етказмоқда. Бироқ бу муаммонинг ҳали кўпчилик билмайдиган яни бир ҳавфли томони борки, у ҳозиргидан-да, даҳшатлироқ бўлган иккинчи Орол фожиасини келтириб чиқариши мумкин.

Бизнинг Қизилқум воҳамиз 25 миллион гектардан зиёд майдонни эгаллаган бўлиб, асосий қисми қумлик ва барханлардан иборат. 5 миллион гектари ҳавфли, 1 миллион гектари ўта ҳавфли кўчувчи қум барханларидир. Асримизнинг бошлари, аниқроғи, 1930 йилларгача ушбу воҳада кучли бўрон ва қум кўчишлари оқибатида кўплаб карвонлар, сон-саноқсиз чорва моллари домдараксиз йўқолиб, ариқ ва зовурлар, қудуқлар, аҳоли яшаб турган қишлоқ ва овуллар, минглаб гектар экин майдонлари, ҳаттоки, Варахша, Варданзе каби ёдгорликка бой шаҳарларнинг қумлар остида қолиб кетганлиги тарихдан маълум. Амударё ҳам қум кўчиши туфайли ўзанини бир неча бор ўзгартирган.

Бундай даҳшатли фалокатларнинг олдини олиш мақсадида 1924 йилга келиб, қум барханлари йўлини тўсиш билан шуғулланувчи ўрмончилар гуруҳи тузилди. Шу тариқа кейинчалик ўрмон хўжаликларининг ташкил топишига асос солинди.

Асосан Бухоро, Қорақалпоғистон, Хоразм, Навоий вилоятлари ҳудудида ястанган Қизилқум воҳаси республиканинг 70 фоизга яқин майдонини ўз ичига олади. Суғориладиган экин майдонлари ва пахтазорларнинг салмоқли қисми ҳам шунга киради. Шу майдонларни қум босишидан сақлаш мақсадида тузилган махсус гуруҳ ҳамда янги ташкил этилган ўрмон хўжаликлари бирлашиб, ўша пайтларда катта машаққатлар билан 150-200 километрлаб масофага от ва туяларда қамиш, юлғин, бута ташиб, кўчманчи қум барханлари олдига тўсиқлар ўрнатди. Шу йўл билан қум ҳаракати тўхтатилиб, саксовул, черкез, қандим каби чўл ўсимликлари экила бошланди ва, ниҳоят, 1960 йилларга келиб, юзлаб километр узунликда «яшил қалқон» — ўрмонзорлар барпо этилди. Натижада экин майдонлари, айниқса, пахтазорлар кенгайди, янги ариқ-зовур ва катта каналлар қазилди, чорва моллари кўпайди.

Бугунги кунда Қизилқум воҳасидаги саксовулзор ўрмонлар 1 миллион 630 минг гектарга етказилган. Республика ўрмончилари шу кеча-кундузда ҳам уларни кўпайтириш, қўриқлаш ва авайлаб-асраш билан астойдил шуғулланмоқдалар. Аммо, афсуски, Орол денгизининг қуриши оқибатида ҳавфли қум кўчкиларини тўсиб турган бу саксовулзорлар қуриб бормоқда. Агар бу жараён давом этаверса, қумларни тўсиб турган яшил қалқонлар бутунлай йўқ бўлиб кетиб, Оролбўйида содир бўлаётган ноҳуш аҳволдан-да даҳшатлироқ бўлган иккинчи фожиа пайдо бўлиши турган гап. Бу талофат туфайли республика иқтисодига миллиардлаб зарар етиши аниқ. Чунки, ҳозир бир километр ариқ-зовур ёки канал қазиш, ер ўзлаштириш қанча сарф-харажат талаб этиши ҳаммага маълум.

Орол фожиасининг олдини олиш мумкинми, деган савол бутун дунё халқини ташвишга солаётган ҳозирги пайтда, айниқса, биз мутахассислар, олимлар қўл қовуштириб ўтирмаслигимиз керак. Зеро, бу муаммо нафақат бугунимиз, балки эртамиз, келажак авлодларимиз тақдири билан боғлиқдир.

Агар мўъжиза юз бермаса, Оролни сувга тўлдириб бўлмайди, бинобарин, ундаги сувнинг ҳозирги сатҳини сақлаб қолишнинг ўзи ҳам катта гап. Заҳарли тузу чанг-тўзонларнинг ҳавога кўтарилиб, ҳатто, Тянь-Шань тоғ тизмалари ва ундан ҳам олисга тарқалиши олдини олиш Орол фожиасининг энг асосий қисмини ҳал этиш демакдир.

Хўш, бунинг учун нима қилиш керак?

Биринчидан, асосий куч ва имкониятларни Орол сувининг қуриган қисмида тупроқ шароитига қараб яшил қоплама, яъни саксовул, черкез, қандим каби чўл ўсимликларини оммавий экишга сафарбар этиш зарур. Чунки, қаерда ўрмон ва яшил ўсимликлар мавжуд бўлса, ўша ерда чанг кўтарилиши бутунлай тўхтаб, ҳамма турдаги ўсимлик ва ҳайвонларнинг кўпайиши учун шарт-шароит вужудга келади, бошқача қилиб айтганда экотизим тикланади.

Иккинчидан, ўсимликлар амал олмайдиган шўрҳок ва ўта тузланган ерларда, қум барханларида қамишдан икки-уч қаватли қоплама ва бошқа механик тўсиқлар ҳосил қилиш лозим. Чунки, ҳозир Оролнинг суви қуриган сатҳида туз чанглари кўтариладиган 530 минг гектар майдон бор. Шундан 264 минг гектарига механик тўсиқ ўрнатиб, ёнига саксовул, черкез, қандим уруғи ва кўчатини экиш керак. 284 гектарига эса ўша чўл ўсимликларининг тайёр кўчатларини экиш зарурдир. Шундай қилинганда инсонларга, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига ҳаво орқали заҳарли моддалар ўтиб, ҳавфли касалликлар тарқалишининг олди олинади.

Учинчидан, Орол ҳудудига кирувчи суғориладиган ҳамма майдонларда ҳар 400 метрда 4-6 қаторли ихота дарахтзорлари барпо этиш муҳимдир. Бундай ихота гармселлар йўлини тўсади, ҳар хил заҳарли моддаларни ютади, қишлоқ хўжалик экинлари, айниқса, пахта майдонлари учун яшил қалқон вазифасини ўтайди.

Аммо биз таклиф этаётган тадбирларни амалга ошириш осон кечмайди, албатта. Чунки, ҳозирги кунда республика ўрмон хўжалигининг моддий-техника базаси, маблағи ҳар йили 30 минг гектар чўл ҳудудида ўрмонзорлар барпо этиш, Оролнинг суви қуриган жойда 15-20 минг гектар ҳажмида иш бажаришга етади, холос. Агар ҳар йили шунча майдонда яшил қалқон барпо этилса, мақсадга эришиш учун 25-30 йил керак. Демак, йилига камида 50-60 минг ва ундан ҳам кўпроқ майдонда иш бажариш имконини излаб топмоқ лозим бўлади. Бунинг учун 970 минг куб метр қамиш, 50 миллион туп саксовул, черкез, қандим кўчати ва 150 тонна уруғ тайёрлаш лозим. Биламиз, бу жуда машаққатли иш. Бироқ Оролнинг суви қуриши туфайли юз бериши мумкин бўлган фожиа ва катта моддий зарар олдини олишнинг денгизни сувга тўлдиришдан ташқари бирдан-бир йўли мана шу. Негаки, қамишлар заҳираси мўл. Қолаверса, чўл ўсимликлари кўчатини ҳар бир жойнинг ўзида етиштириб, кўпайтириш ва экиб, ўрмонзорлар барпо этиш имкониятлари етарли.

Суғориладиган ерларда, айниқса, Қорақалпоғистон, Хоразм, Бухоро, Навоий, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларида ҳар 400 метрда 4-6 қаторли ихота дарахтзорлари барпо этишга беистисно ҳар бир ташкилот астойдил киришиши лозим. Жамоа, ширкат, фермер хўжаликлари ўз ерларини ўзлари лойиҳалаштириб, бу тадбирни оммавий ҳашар йўли билан амалга оширсалар айни муддао бўлур эди. Чунки, ҳамма ерда дарахт навлари тупроқ шароитига қараб танлаб экилса, тез амал олиб, яхши ривожланади.

Кейинги йиллардаги кузатувлар шуни кўрсатмоқдаки, Қорақалпоғистон, Бухоро, Навоий, Хоразм, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида ҳароратнинг юқори бўлиши ва кучли гармсел туфайли пахта ҳосилдорлиги 5-6 центнер, шунингдек, бошқа экинлар ҳосили ҳам пасаймоқда. Ҳарорат ва гармселнинг салбий таъсири эса йилдан йилга кучаяди. Шу боис юқоридаги тадбир қанча тез амалга оширилса, шунча яхши. Ана ўшанда ерда намлик сақланади, унинг унумдорлиги ошади, экологик аҳвол яхшиланади. Шароитга қараб, керагича кўчат етказиб бериш ва бошқа зарур амалий ёрдам кўрсатишни ўрмон хўжаликлари ўз зиммасига олади.

Бундан ташқари вақтинча иш қидириб юрган, айниқса, ёшлардан, ватаним, элим, келажак авлодларим учун хизмат қиламан деган кўнгиллилар, ташаббускорлардан бир неча гуруҳлар тузиб, миллий қўшинлардаги муқобил хизматчилардан бўлимлар ташкил этиб, уларни керакли техника, иш қуроллари, яшаш шароитлари билан таъминлаб, юқоридаги муҳим ишларни амалга оширишга қатъий режа асосида сафарбар этилса, мақсадга мувофиқ бўлур эди деб ўйлаймиз.

Тўғри, юртбошимизнинг жон куйдириб қилаётган тинимсиз саъй-ҳаракатлари шарофати туфайли БМТдан тортиб, деярли ҳамма ривожланган мамлакатлар, йирик халқаро ташкилот ва молия тизимлари кейинги пайтларда Орол муаммосига жиддий эътибор бера бошлади. Уларнинг бевосита ёрдамисиз Орол фожиасининг олдини олиш мушкул эканлиги эндиликда ҳамма учун тушунарли бўлиб қолди. Аммо улар ўзларининг яхши таклифлари, нари борса, маблағлари билангина бизни қўллаб-қувватлашлари мумкин. Бинобарин, Оролбўйи минтақасида зарур амалий ишларни бажариш, аввало, Ўзбекистон, қолаверса, Марказий Осиё мамлакатлари халқлари зиммасига тушади. Ҳеч вақт, ҳеч ким четдан келиб, Оролбўйига бориб, кўчат экиб, яшил қалқон барпо этиб бермайди.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, юқорида баён этилган таклифларимиз маъқул бўлса, республика ҳукумати томонидан Орол денгизининг қуриган сатҳидан кўтарилаётган чанг-тўзонларни тўсиб қолувчи ихота ўрмонзорлари ва механик тўсиқлар ҳосил қилиш тўғрисида махсус қарор қабул қилиниши мақсадга мувофиқ кўринади.

Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон Президентларининг яқинда Жамбулда бўлиб ўтган учрашувида юртбошимизнинг «Агар бизлар бирлашсак, қўлни-қўлга берсак, бир ёқадан бош чиқариб иш кўрсак, бизга тенг келадиган куч йўқ, ҳар қандай қийинчиликни енгамиз, бунга ишончим комил», деган сўзларига амал қилиб, ҳар бир корхона, ташкилот, муассаса бу хайрли ишдан четдан қолмаса, бу борада оммавий сафарбарлик эълон қилинса, Орол денгизининг қуриши билан боғлиқ иккинчи ҳавфли фожианинг олди олинган бўлур эди.

Шермуҳаммад ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ўрмон қўмитаси раисининг биринчи муовини.

• Муносабат

ИҒВОНИНГ УМРИ ҚИСҚА

«Халқ сўзи» газетасининг шу йил 27 декабрь сонида босилган «Қонун зўрми ёки мансаб?» танқидий мақоласи муносабати билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси матбуот маркази вакили Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси Жамол Камол билан суҳбатлашди.

— Жамол ака, «Халқ сўзи»да босилган Сиз ва қизингиз тўғрисидаги ҳақоратомуз гаплардан иборат мақолани ўқиб, тўғриси, ҳайрон қолдик. Шуни изоҳлаб берсангиз.

— Келинг, мен бор гапни айтиб бера қолай. Ўзингиз ҳукм чиқаринг. Қизим Хуршида Камолова Бенков номидаги Республика рассомчилик билим юртини қизил диплом билан битирди. Кейин Тошкент театр ва рассомчилик институтида беш йил аъло баҳолар билан ўқиди. Мустақиллик арафасида Москвада ўтказилган Бутуниттифоқ ёш рассомлар кўригида унинг чизган расмлари юқори баҳоланди. Шу муносабат билан Америка Қўшма Штатларининг бир фирмаси қизимни Нью Йоркка ишга таклиф қилди. У ҳозир ўша ерда муваффақият билан ишлаб, ўзбек тасвирий санъатини тарғиб-ташвиқ этмоқда. Унинг ишлари Американинг 70 га яқин журналларида чоп этилди. Менимча, бундан хурсанд бўлиш, ҳаттоки, фахрланиш керак.

Юқорида айтганимдек, қизим беш йиллик ўқув дастурини тўла ўқиб тугатган, фақат диплом ҳимояси қолган эди, холос. Шу йил баҳорда келиб диплом ишини тайёрлаб, институтга топшириб кетди. Афсуски, ёзда диплом иши ҳимоясига кела олмади, сабаб, ҳомиладорлиги туфайли докторлар рухсат этмади. Менга қўнғироқ қилиб, шу гапни институт раҳбариятига етказинг деб илтимос қилди. Мен институт ректори Тошпўлат Турсуновга учраб, қизимнинг арзини етказдим. Тошпўлат Турсунов бу масалани мен ўзим ҳал қилолмайман, Давлат имтиҳон комиссияси ҳал қилади деб, мени Давлат имтиҳон комиссияси аъзолари ҳузурига бошлаб кирди. Комиссия аъзоларида фикр иккига бўлинди. Баъзилар диплом иши ҳимоясида Хуршида бўлиши керак, дейишса, баъзилар унинг бўлиши шарт эмас, унинг чизган асари кифоя, деган фикрни билдиришди. Шунда Тошпўлат Турсунов, менга эртага тушдан сўнг қўнғироқ қилинг, биз масалани комиссияда алоҳида муҳокама этиб, бир қарорга келамиз, деди. Эртаси куни қўнғироқ қилсам, комиссия юқоридаги аҳволни ҳисобга олиб, диплом ҳимоясини қизимнинг иштирокисиз ўтказишга қарор қилибди. Бор гап шу. Бу гапларнинг чинлигига шоир Ҳамроқул Асқар гувоҳ. Тошпўлат Турсунов билан учрашганда ҳам, Давлат имтиҳон комиссияси аъзолари билан гапиришганда ҳам у менга ҳамроҳ эди.

— Танқидий мақолада фалсафа фанидан сўрамай баҳо қўйишгани ҳақида гап бор...

— Хуршида қизим беш йил давомида фалсафа фанини ўқиб ўргангани рост. Энди ўйлаб қаранг, Мустақилликка қадар талабаларга ўқитиб, ўргатилган фалсафа «фани» нимадан иборат эди? Диамат, исмат, яъни марксизм, ленинизм... Энди бугун марксизм-ленинизмдан сўрамасдан баҳо қўйишибди, деб бир ижодкор қизга таъна тошлари отиш кулгули эмасми? Ҳолбуки, фалсафа ўқитувчиси қизимнинг беш йил давомида нуқул аъло ўқиганини ҳисобга олиб, ўша баҳони қўйибди. Барака топсин...

— Жамол ака, мазкур танқидий мақоланинг муаллифи Муслим Ниғматовни танийсизми? У Сиз билан ёзажак мақоласига доир фактлар хусусида сўраб-суриштирдими? Умуман, мақолани ўқигач, менда шундай таассурот туғилдики, у нафақат сизнинг, балки қизингиз Хуршиданинг ҳам шахсиятига теккан.

— Гапингиз тўғри, мақолада мени ҳам, қизимни ҳам ҳақоратлашган. Мен Муслим Ниғматов деган журналистни танимайман. Ўзбекистонда бундай журналистнинг ўзи йўқ. Тўқима шахс, тўқима ном. Мақола муаллифи ҳалол киши бўлса, ўзи ёзганларига ўзи ишонса, нега эл-юртдан ўз исмини яширади? Бу қалбакилик, қаллоблик эмасми? Хуллас, мақола муаллифининг номи сохта бўлганидек, ёзган мақоласи ҳам бошдан-охир иғво ва уйдирмадан иборат.

Мақола муаллифи гапни нуқул диплом атрофида айлантиради. Гўё дипломга етишиш рассом учун ҳаёт-мамот масаласидай... Хўш, рассомга диплом чиқора? Хуршида учун у талабалик йилларидан бир хотира холос, бошқа ҳеч нарса эмас. Қизим Америкада дипломга эмас, ўз истеъдоди ва меҳнатига суяниб, обрў-эътибор қозонди. Баъзи бировларга ўхшаб кўчирмакашлик қилгани йўқ. Қизимни ноҳақдан ноҳақ «шайтон», «жодугар», «мутаҳҳам» деб атаганлар суд олдида жавоб беришлари даркор.

Давлат имтиҳон комиссиясининг раиси Баҳодир Жалолов Хуршиданинг «иши»ни «Бу жиноят бўлса ҳам, мўъжиза» деб баҳолабди... Ё қудратингдан!.. Ниҳолдек бир қизнинг Нью-Йоркдек шаҳри азимга бориб, тасвирий санъат соҳасида обрў-эътибор қозониши чинданам мўъжиза эканлиги рост. Ҳар нарсани ўз номи билан аташ керак: бу — ижод мўъжизаси, истеъдод мўъжизаси... Аммо ана шу мўъжиза соҳибасини, ўз касбдоши бўлган ёш бир рассомни «жиноятчи» деб аташга Ўзбекистон халқ рассомининг қандай қилиб тили борди экан? Ҳасад инсонни кемиради, инсофни емиради, деб бекорга айтишмаган шекилли.

— Жамол ака, мақола «Қонун зўрми ёки мансаб» деб аталади ва Сизга мансабни суиистемол қилди, деган айб қўйилади. Шу ҳақида нима дейсиз?

— Мен, Ўзбекистон халқ шоири ёки оддий фуқаро сифатида истаган институтнинг ректори ҳузурига киришга ва қизимнинг арзини етказишга ҳақлиман. Бу менинг оталик бурчим эмасми? Бу ўринда мансабни суиистимол қилди, тазъйиқ ўтказди, дейишга мутлақо асос йўқ. Ижодий уюшманинг раҳбари 13 кишидан иборат нуфузли давлат имтиҳони комиссиясига қандай қилиб тазъйиқ ўтказиши мумкин?

— Юқоридаги танқидий мақола муносабати билан яна айтадиган гапингиз борми?

— Бор, мени баҳона қилиб қизимни, қизимни баҳона қилиб мени бадном қилишга уриниш... Озмас-кўпмас, бутун республика жамоатчилиги кўзи ўнгида... Гўё янги йил арафасида газета учун бошқа гап қуриб қолгандай... Ўзингиз ўйлаб қаранг, «Халқ сўзи» редакцияси билан Ёзувчилар уюшмаси орасидаги масофа — бир қадам. Келмаганда ҳам бундоқ сим қоқиб, шу гаплар ростми, деб сўраб-суриштириш мумкин эди-ку... Йўқ, бундоқ қилинмади.

Шу ўринда аччиқ бир ҳақиқатни айтиб ўтишга тўғри келади. Ўз қавмимизга мансуб бўлганларнинг ютуғидан қувонмаслик, уни турли йўллар билан ёмонотлиқ қилишга интилиш — қон-қонимизга сингиб, миллий табиатимизга айланиб кетган.

Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромовларни бегоналар эмас, ўзимиз ўлдирдик. Ойбекнинг бошига қора кунларни ўзимиз солдик. Шароф Рашидовни қабридан ўзимиз бадарга этдик. Гдлян ва Ивановларнинг буйруғини бажону дил бажариб, кўплаб юртдошларимизнинг қўлига ўзимиз кишан солиб бердик.

Ана шу иллатдан — ичқоралик ва бир-бирини ковлашдан қутилмагунча ишимиз ўнгланмайди.

Мен ҳамиша Ватанимнинг мустақиллиги орзуси, халқимнинг дарди билан яшадим ва бундан кейин ҳам шу дард билан яшайман. Айтадиган сўзим, ёзадиган китобимни ҳеч кимдан яширмадим ва бундан кейин ҳам яширмайман. Ўзим учун ҳам ва айтган ҳар бир сўзим учун ҳам эл-юрт олдида ҳамиша жавоб беришга тайёрман.

Суҳбатдош Ражаббой РАУПОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ РАИСИ ЖАМОЛ КАМОЛ БИЛАН ЎТКАЗИЛГАН «ИҒВОНИНГ УМРИ ҚИСҚА» СУҲБАТИГА МУНОСАБАТ

1. «Қизим Хуршида Камолова Бенков номидаги Республика рассомчилик билан юртини қизил диплом билан битирди. Кейин Тошкент театр ва рассомчилик институтида беш йил аъло баҳолар билан ўқиди» деяпсиз. Ёлғон гапириш эви билан-да! Маълумотингиз учун қизингиз Бенков номидаги Республика рассомчилик билим юртини 1986 йили оддий диплом билан битирган. Институтдаги ўқишига мурожаат этсак, унинг синов дафтарчасида аксарият «4» баҳолар, ҳаттоки «3» баҳолари ҳам мавжуд.

2. «Қизим беш йиллик ўқув дастурини тўла ўқиб тугатган, фақат диплом ҳимояси қолган эди, холос» деяпсиз. Бу ҳам нотўғри. Олий таълим меъёрларини билмасдан туриб бундай гапириш ёзувчилар сардорига уят бўлса керак. Авваламбор қизингиз ўқиган факультетда ўқиш беш йил эмас, балки олти йил. 6-курсда талабалар амалиётни ўтгач бевосита институт устахоналарида ўз раҳбарлари назорати остида диплом ишини бажаришлари шарт. 6 йиллик ўқув дастурини тўлиқ тугатган талаба учунгина фалсафа фанидан давлат имтиҳонини топширишга ва сўнг диплом ишини ҳимоя қилишга рухсат берилади. Хуршида Камолова эса умуман 6-курсда ўқимаган, давлат имтиҳонини топширмаган. Диплом ишини ҳимоя қилмаган. Дарҳақиқат, унинг синов дафтарчасида 1994 йилнинг ёзида қандай қилиб диплом амалиёти бўйича баҳо пайдо бўлганини ҳанузгача институт раҳбарларидан биронтаси ҳам тушунтириб беролмаяпти. Хуллас, Хуршида Камоловага қонунга хилоф равишда олий маълумот тўғрисида давлат дипломи берилган.

3. Гапингиз бўйича шу йил ёзда институт ректори Тошпўлат Турсуновга учраб, фақат қизингизнинг арзини етказгансиз. Давлат комиссияси эса ўзи диплом ҳимоясини қизимнинг иштирокисиз ўтказишга қарор қилган, бор гап шу деяпсиз. Ҳақиқатан бир нарсани тан олипсиз. У ҳам бўлса қизингизнинг барча арз-илтимосларини рўёбга чиқаришда ректор Тошпўлат Турсуновнинг хизматларидан фойдаланиб келганингиз. Ахир кимсан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раисисиз. 1992 йилдан бошлаб 1995 йилга қадар қизингизга тегишли барча институтда чиқарилган буйруқлар ғайри қонуний эканлигини наҳотки сиз билмагансиз. Энди Хуршида Камолованинг диплом ҳимояси ҳақидаги гапларингизга аниқлик киритсак. Диплом ишлари ҳимоясининг биринчи куни қизингизнинг ишини Давлат комиссияси умуман кўрмаган ва ҳақли равишда қайтарган. Эртаси куни қўнғироқ ёрдам бермагандан сўнг сиз ректорни олдингизга олиб Давлат комиссияси ишлаётган хонага ўз мансабингизни яққол суиистимол қилиб кириб келгансиз, Давлат комиссияси ишига қўпол равишда аралашгансиз ва комиссия раиси Баҳодир Жалоловга нисбатан тазйиқ ўтказгансиз. Бу ҳолатни комиссия аъзолари кўрган ва ўзларининг тушунтириш хатларида очиқ баён этган. «Оталик бурчим» шиори остида, харакатларингизни ғайри қонуний эканлигини била туриб Давлат комиссияси ишига аралашишга нима ҳаққингиз бор? Қолаверса қизингизни арзларини қонунга зид йўллар билан амалга оширишда шоир Ҳамроқул Асқарни ўзингизга ҳамроҳ қилиб институтда эшикма-эшик юрганингизни қандай тушуниш керак?

4. «Энди бугун марксизм-ленинизмдан сўрамасдан баҳо қўйишибди, деб бир ижодкор қизга таъна тошлари отиш кулгули эмасми?» гапингиз хусусида орани очиқ қилиб олайлик. Тўғри Хуршида Камолова 1978/88 ўқув йилида «Марксча-ленинча фалсафа асослари» фанини ўқиган. Лекин 1991 йили Ўзбекистон ўз мустақиллигига эришгандан сўнг ижтимоий-гуманитар фанларнинг ўқитилишида ҳам туб ўзгаришлар рўй берган, янги таълим дастурлари ишлаб чиқилиб ўқиш жараёнига жорий этилган. Хусусан, 1995 йил фалсафа фанидан ўтказилган давлат имтиҳони Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланган янги дастур асосида ўтказилган. Албатта, буни қизингиз қаердан билсин, ахир у хорижга беш йил олдин кетган. Аммо, сиздек катта одамни савияси шу даражада бўлиши, тўғриси яна бизни ҳайратга солмоқда. Сиз эслатган ўша марксизм-ленинизмдан фақат сабоқ олган қизингизга сиртдан беш баҳо қўйилиши ҳамда баҳо қўйиб берганларга «барака топсин» деганингизни ўзи кулгули эмасми?

5. «Хўш рассомга диплом чиқора? Хуршида учун у талабалик йилларидан бир хотира, холос, бошқа ҳеч нарса эмас» сўзларингизни ўқиб ёқа ушлагинг келади киши. Ахир гап мустақил давлатнинг «Таълим тўғрисида»ги Қонунида акс эттирилган давлат дипломи ҳақида юритилмоқда. Диплом унинг соҳибига давлат имтиҳон комиссияси қарорига биноан олий маълумот берилганлигини тасдиқловчи давлат ҳужжати ҳисобланади. Бундан ташқари, олий ўқув юрти талабаси ва келажакда малакали мутахассис бўлиб етишишни қанчадан-қанча ёшларимиз умид қилади. Шу мақсадда ҳар йили минглаб йигит-қизларимиз ўз кучларини кириш имтиҳонларида синайдилар. Уларнинг маълум қисми танловдан ўтолмасдан университет ва институт эшикларидан қайтиб кетишга мажбур бўладилар. Сизнинг гапингизни уларнинг ота-оналари тушунармикан? Ёки сиз ўз қизингизни юзлаб билим олишга ташна бўлиб турган, аммо танловдан ўтмаган қизлар ўрнида ҳеч тасаввур қилганмисиз? Буларни яхшилаб ўйлаб кўринг, Жамол ака!

6. Жамол ака! Баҳодир Жалоловга таъна тошларни бекорга отибсиз. Ахир касбингиз ёзувчику, мақолани обдон шошмасдан ўқисангиз бўлмайдими? У ерда сўз фалсафа фанидан ўтказилган давлат имтиҳони тўғрисида боряпти, «бу жиноят бўлсада лекин мўжиза ҳамдир» ибора ушбу имтиҳон комиссияси раисига тааллуқли.

7. Янглишмасак, ўзингизни Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромовга ўхшатяпсиз. Шуни билиб қўйинки, улар билан сизнинг орангизда жуда катта фарқ бор. Улар барчаси халқпарвар, мард кишилар бўлган, Сиз эса фақат ўзингизнинг манфаатингизни кўзлайсиз ва бу йўлда хар қандай қонунни поймол қилишга тайёрсиз.

8. Жамол ака, қонунбузарчиликга қарши курашиш, айбдорларнинг ниқобларини ечиб ташлаб уларни халқ хукми олдида асил қиёфасини кўрсатиш ҳар бир журналистнинг вазифаси эмасми? Ҳа, кишига, айниқса, у юқори мансабда ўтирган бўлса, аччиқ ҳақиқат ёқмайди. Лекин, инсон мард бўлиши керак, ахир! Қилғиликни қилиб жавоб бериш ҳам керак. Буни «қилмиш-қидирмиш» дейдилар.

Мамлакатимиз дадил қадамлар билан адолатли, ҳуқуқий давлат қуриб бормоқда, юксалишга интилмоқда. Қонун устиворлиги Ўзбекистоннинг ўзига хос йўлининг асосий тамойилларидан биридир. Шундай экан, ҳар қандай қинғир — қонунга хилоф ишлар албатта эртами кеч фош этилади, унинг иштирокчилари эса қонун олдида жавоб берадилар. Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси мамлакатда адолат хар доим қарор топишига ишончи комил бўлиши лозим. Бу масалани рўёбга чиқаришда ёзувчилар ва журналистларга катта имкониятлар берилган.

9. Гапингизни «ўзим учун ҳам ва айтган ҳар бир сўзим учун ҳам эл-юрт олдида ҳамиша жавоб беришга тайёрман» деб тугатгансиз. Хўш, ана энди эл-юртнинг ўзи хулоса чиқарсин.

Муслим НИҒМАТОВ.

• Янгиликлар

ШЎРЧИ КРОССОВКАСИ

Шўрчи шаҳрида кроссовкалар, умуман харидоргир пойафзаллар ишлаб чиқаришга мўлжалланган «Ўзбекистон — Югославия» қўшма корхонаси 1996 йилнинг дастлабки кунлари ўзининг дастлабки маҳсулотини берди.

Ҳозирча Шўрчи тамғаси билан тайёрланаётган аъло сифатли кроссовкалар Югославиядан келтирлаётган ярим тайёр хом ашёдан тикилмоқда. Корхона тўла қувват билан ишга тушгандан сўнг ҳар куни 5 минг 400 жуфт пойафзал ишлаб чиқарилади. Шундай қилиб, 900 нафар киши иш билан таъминланади.

Т. РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БУЮК ИПАК ЙЎЛИДА «ОСИЁ» БОЗОРИ

Катта Ўзбек йўлининг Жиззах шаҳрига буриладиган қисмида халқаро бозор қурилиши учун ўттиз гектарлик майдон ажратилди.

«Осиё» деб аталмиш қадимий карвонсарой кўринишида қурилажак мазкур чакана-улгуржи савдо бозори нафақат вилоят, балки республикамиз кўркига айланиши шубҳасиз. Чунки бу қадимий Ипак йўлидан МДҲ таркибига кирувчи мамлакатлардан ташқари Афғонистон, Эрон, Туркия каби хорижлик тижоратчилар ҳам қатнашмоқдалар.

Кучли техникалар келтирилди, ҳадемай улкан қурилиш бошланади.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

САВОБЛИ ИШГА БОШ ҚЎШИШДИ

Шаҳрисабз шаҳри яқинида, Танқас дарёси ўзанида жойлашган қум саралаш корхонаси жамоаси Орол денгизи сарҳадларини сув билан тўлатишдек савобли ишларга йўналтирилган «Бухорооролсувқурилиш» бошқармаси ташкилотларига дастлабки 50 куб метр қум-шағални жўнатдилар.

Бошқарма қурувчилари Шаҳрисабздан юборилган шағални сув қурилиш иншоотлари барпо этишда ишлатадилар.

Шундай қилиб, шаҳрисабзлик қум сараловчилар Орол денгизини ҳалокатдан қутқазишдек савобли ишга бош қўшиш ҳаракатида яна 100 куб метр шағал жўнатишга қарор қилдилар.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТАБИАТ КУЧЛАРИ ИНСОНГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг «Қуёш физикаси» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида иш бошлаган энергиянинг қайта тикланадиган манбаалари иш бошлади.

Марказий Осиё Республикаларининг олимлари қуёш, сув, шамол энергиясидан кенг фойдаланиш муаммоларини ҳал қилиш борасида фаол ишламоқдалар. Бу фаолиятни кучайтириш учун мазкур соҳадаги илмий тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари минтақа дастурини тузиш кўзда тутилмоқда.

· Юртим жамоли

Бир замонлар, дейлик, 1500 йилларда рўйи заминда Сариосиё деган манзил номи бўлганми, йўқми, биз огоҳ эмасмиз. Юз йил кейинги тарих учун ҳам ушбу сўз бамисоли коинот қаъридаги кўринмас юлдуздай гап.

Бироқ, 1880 йилда Санкт-Петербургдаги Рус императорлиги Бош штабига қарашли Ҳарбий Топографик Бўлимнинг хариталар чиқариш заводида босилган харитада қайд этилган ном мана, орадан 115 йил ўтгандан сўнг ҳам мавжудлигини инобатга олиб, тусмолласак, демак у 115 йил аввал, яъни 1760 йилларда ҳам бу кўҳна фалак остида пайдо эканини тахмин қилишимиз мумкин. Тарихчи шоир Хуршид Даврон Сариосиёни қадимий Бақтрия мамлакатининг пойтахти Зари Асп деган сўзга уйқашлиги йўқмикин, деб`фараз қилади, яна бир шоир дўстимиз Зараустранинг чеварасининг чевараси деб атайди... Нима бўлганда ҳам, Сариосиёнинг Қоровултепасидан топилган сопол идишлар бу ерда эрамизнинг I—III асрларида ҳам маданий-маиший ҳаёт мавжуд бўлганидан гувоҳлик беради. Телпакчинордаги Оқ Остона бобо мақбараси эса X аср охири, XI аср бошларида бунёд этилгани тарихий манбалардан маълум...

Бир замонлар бу манзилга биттагина кўприк яъни Искандар Зулқарнайн кўпригидан ўтиб келинган. Ушбу кўприк эса, ривоятларга қараганда, Абдуллахон (1557—1598) замонида қурилган. Ҳозир эса Термиздан Сариосиёга келгунча ўнлаб кўприклар, кўприкчалардан ўтмоқ лозим бўлади.

Бир замонлар бу ерлар тўқайзор бўлган дейишади. Ҳозирги улкан паррандачилик мажмуининг ўрнида гўзал тустовуқлар, қирғовуллару каккликлар сайраб юрарди дебон ҳикоятлар сўйлашади.

Бир замонлар улуғ тожик шоири Мирзо Турсунзода Тошкентга ўқишга кетаётиб, Хасан аравакашнинг аравасида толиқиб қолганда, Тўполондарё бўйида дам олиб, ажиб ўйхаёлларга ботган манзил бу.

Бир замонлар Ваҳоб шоир ўз фарзандининг ортидан халойиққа қараб бундоқ деган экан:

Кўринганлар тоғу тузум,
Туман бўлди манинг юзум.
Ўйилибди икки кўзум,
Қўйимдан айрилган қўзум,
Ёлғон эмас айтган сўзум:
Сафарим бор Тошкангача.

— Ўҳ-ҳў, — деган экан халойиқ, — Тошканга қандоқ борасан, олам жаҳон йўл бўлса?

Бир замонлар мумтоз шоиримиз Султон Акбарий бу манзил сари йўлга тушиб, бундоқ шеърий мутойиба қилган эканлар: **«Сариосиё, Сариосиё, Осиёдан нари Осиё».**

Бир замонлар бу мулкда Жума Пирназаров, Гулат Хидиров, Сафар Кассиров, Бобомурод Омонов сингари донгдор раислар ўтган.

Булар бари бир замонлар бўлган гаплар. Ҳозир эса...

Ҳозирги кунда Сариосиё — мустақил Ўзбекистонимизнинг Сурхондарё вилоятидаги шимолий туманларидан биттаси, 130 мингдан зиёд аҳолиси, тўрт минг квадрат километр ер майдони мавжуд. Туман халқ хўжалиги асосан пахтачилик, ғаллачиликдан иборат, чорвачилик, саноат, кичик корхоналар тизими ҳам кенг ривожланган. Бу йил ҳисобида 18 минг тоннадан ошиқ пахта, салкам 11 минг тонна ғалла етиштирилди.

Айни пайтда туман миқёсида кўплаб йирик корхоналар, кичик иншоотлар қурилиши жадал давом этяпти. Туман ҳокимининг қурилиш, нақлиёт ва алоқа ишлари бўйича муовини Фахриддин Низомиддиновнинг бўш вақтини топиш қийин. У Ҳасанхон канали қурилишига ҳам бош-қош. Ушбу каналга Тўполон сув омборидан сув олинади. Унинг ишга туширилиши натижасида икки минг гектар янги ерлар ўзлаштирилади, беш минг гектар суғориладиган ерларнинг сув танқислигига барҳам берилади, қанча янги пахтазорлар, ғаллазорлар, боғ-роғлар вужудга келади. Ҳозирнинг ўзида янги нефть маҳсулотлари базаси, ун заводи мажмуини ўз ичига олган йирик тайёрлов корхонаси, янги пахта заводи, мактаблар, «Агробанк», «Халқ банки» бинолари, уй-жой қурилишлари муайян режа асосида амалга оширилмоқда. Шу йилнинг ўзида 50 километр масофада қувур ўтказилиб, мингдан зиёд хонадон газлаштирилди. Бу ишларнинг барига уқув керак, қунт ва ташкилотчиликдан тортиб, куюнчаклик ва меҳнат керак. Шу мухтасаргина маълумотлар туманнинг истиқболи ниҳоятда ёрқинлиги, келажакда мустақил Ўзбекистонимизнинг тараққий этган, ҳуррият замонининг кўрку камолини ўзида мужассам этган гўзал гўшаларидан бирига айланмоғидан далолат бериб турибди.

...Биз сўзимизни шеърият билан бошламоқчи эдик, лекин тарихларга дуч келдик, тарих ҳақида сўзлаганимизда, қаршимизда ҳозирги кун, истиқбол ва келажаклар намоён бўлди. Сариосиё эли меҳнаткаш эл, заҳматдан қочмайдиган эл. Шу билан бир қаторда санъатни, шеъриятни ҳам ардоқлайдиган эл. Олтин куз кунларининг бирида туман ҳокимияти маданият ишлари бўлими, Сайид Саидов бошлиқ «Дилшод» фирмасининг ташаббусию «Тафаккур» журналининг хайрихоҳлигида бу ерда бир шеърият кечасини ўтказдик. Бизнинг шеър ҳам шу эл ҳақида, шу шеърият кечаси ҳақида...

СЎЛИМ МАСКАН

Ҳамма ҳикмат асли тоғу тошда экан,
Бу дунёда ким очу ким ошга экан.
Кезиб кўрдим Эронлару Олмонларни,
Ўз eрингда шеър ўқимоқ бошқа экан.

Ўз ерингда раво обрў, шуҳрат — шон ҳам,
Бир коса сув, бир тотим туз, парча нон ҳам.
Бунда мени дала — тузлар тушунгайлар,
Саратонда куйган юзлар тушунгайлар.

Айтолдимми, излаб сўзлар хилқатини,
Азим бобо чинорларнинг ҳикматини?
Бунча вазмин, бунча сокин тинглагайлар,
Шеър ўқисам, аввал улар англагайлар.

Бунда мени тинглар ою қуёшларим,
Саккизтадан фарзанд кўрган синфдошларим.
Ҳамширалар бир чеккада титраб тани,
Оқ гуллардай тизилишиб тинглар мени.

Ҳар гал кўрсам юмшаб кетар кўнгилларим,
Эй, сиз, менинг опаларим, сингилларим,
Байтларимни юзингиздан ўтказдимми?
Далаларнинг ғуборини кетиздимми?

Жилғаларда оқиб кетди бола чоғим,
Ҳамон ўша бобо боғим, Боботоғим.
Оламда йўқ бундан гўзал мажлис менга,
Ҳар қиёфа, ҳар юз бунда азиз менга.

Тулпорлари чеккароқда депсинар ер,
Чақиндайин чавандозлар тинглайди шеър.
Ростин айтсам, сиғмай кетгум жаҳонларга,
Бир байт шеърим ёқса агар полвонларга.

Чўпонларим, ҳар тунингиз тўй бўлгуси,
Қирларингиз тўла қўзи-қўй бўлгуси.
Гарчи сизга баланд эрур меҳрим менинг,
Бир шамчироғ бўлолдими шеърим менинг?

Жон холалар, кўзингизда не ўй, ташвиш?
Улғайдими қизлар, ўтиб ёзу куз, қиш?
Шеърим гулхан бўлиб кирсин уйингизга,
Яхши-яхши куёвлардан берсин сизга.

Аммаларим хаёлида беланчаклар,
Сизга берсин яхши-яхши келинчаклар.
Бошларидан юлдуз ёғсин самоларим,
Даранглатиб дойра чалсин момоларим...

Шеър ўқийман мен титрабон овозларим,
Тинглар мени ҳарф ўргатган устозларим.
Сизнинг чеккан заҳмат бир кун чаман бўлгай,
Бизнинг Ватан гўзал тенгсиз Ватан бўлгай.

Бу дунёдан кетар йўлим, ўтар йўлим,
Сенинг бирлан бирдир элим, хоксор элим.
Бутун умрим меҳру соғинч кўчасидир,
Бор ҳаётим бир шеърият кечасидир.

Сирожиддин САЙЙИД.

СУРАТДА: Хоразм халифалари халқ оғзаки ижодини завқу шавқ билан куйлашади.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

«Алано» М.Ч.Ж. қуйидагиларни таклиф қилади:

элакли тегирмонлар (унумдорлиги 150-200 кг/соат);

дон майдалагич (унумдорлиги 500-1000 кг/соат);

ширин жўхори таёқчаларини тайёрлайдиган мослама.

Шунингдек, ҳар хил темир мосламалар тайёрлаш бўйича буюртмалар қабул қилади.

Ҳар қандай турдаги тўловлар қабул қилинади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Тепамасжид кўчаси, 4-уй. Тел.: 62-94-65 (кундузи), 46-03-96, 96-87-53 (кечқурунлари).

ТАШКИЛОТ

халқ истеъмоли моллари, озиқ-овқатларни сақлаш ва сотиш учун қабул қилади. Қўйлиқ бозори атрофида ҳар хил молларни (200 кгдан 400 тоннагача) сақлашга мўлжалланган майдонларни бир кундан икки ойгача муддатга ижарага беради. Ҳақи — давлат баҳосидан 30 фоиз арзон тўланади.

Молларнинг бус-бутун сақланиши кафолатланади.

Мурожаат учун тел.: 63-74-10 (соат 9.00—16.00 гача, 65-38-76, 68-69-32 (кечқурунлари).

· Парашют спорти

КРЕСТЬЯННИКОВЧАСИГА САКРАШДИ

Парашют спорти бўйича жаҳон чемпиони бўлган Владислав Крестьянниковдан «Осмон сиз учун нима?», дея сўрашганда у «Ҳамма нарса» деб жавоб берган экан. 1996 йил кириб келиши билан ҳамюртимизнинг Лейпцигда қозонган жаҳоншумул ғалабасига 30 йил тўлди.

Айни дамда парашютда сакрашнинг моҳир устаси, жаҳон рекордчиси Владислав Крестьянников орамизда йўқ, лекин унинг мамлакатимиз парашют спорти ривожида қолдирган ҳиссасини замондошларимиз ғоят қадрлашади. Буни парашют спорти бўйича Ўзбекистон чемпионатининг бешинчи марта унинг ёрқин хотирасига бағишлаб ўтказилаётгани ҳам тасдиқлайди. Бугун В. Крестьянниковнинг издошлари ҳам унинг сўзларини такрорлашяпти.

— Мен унинг жавобини тушунаман, — дейди яқинда ниҳоясига етган Ўзбекистон чемпионатининг энг яхши парашютчиси деб топилган МҲСК жамоаси аъзоси Темур Азибеков. — Ўз навбатида Крестьянниковнинг сўзларини бемолол такрорлашим мумкин. Чунки, мен учун ҳам осмон ҳамма нарсага айланди: ҳам ҳаёт, ҳам муҳаббат, ҳам ишонч, ҳам куч, ҳам умид.

Бешинчи мамлакат чемпионати айтиш мумкинки, «Крестьянниковчасига сакраймиз» шиори остида ўтди. Зеро, Владислав Крестьянников ўзининг юлдузли онларида 43 марта жаҳон миқёсидаги турнирларда юқори натижа кўрсатган, айниқса, унинг тунда белгиланган жойга аниқ тушиш борасидаги натижалари жаҳон спорт жамоатчилигининг эътиборини қозонганди. Эркаклар ўртасидаги шахсий биринчиликда Темур Азибеков, аёллар баҳсида Наталья Скулкина бешинчи чемпионатнинг «Крестьянников»лари бўлишди. Жамоа ҳисобида биринчиликда А. Коробейников, В. Жевнаренко, А. Киселевдан иборат «Чимён» командаси биринчи, Т. Азибеков, В. Земский А. Ризаевдан иборат ҳарбийчилар эса иккинчи ўринни эгаллашди.

Чемпионатнинг юқори уюшқоқлик билан ўтказилишида МҲСК раҳбарияти ва Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилотининг парашют спорти бўйича инспектори Эльдор Абдубакиров, мураббий Рашид Азимбеков ҳамда миллий авиаспорт клуби бошлиғи Александр Матузовларнинг ҳиссалари катта бўлганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мусобақалар кўпминг сонли томошабинларни ҳам ўзига жалб қилди.

Р. ЭРМУҲАММАД.

· Хабарлар оқимидан

И. САВИЦКИЙ ҚАРАҚАЛПОҚ ЭЛИ КУЙЧИСИ

Қорақалпоғистон жамоатчилиги иқтидорли мусаввир ва санъат тадқиқотчиси И. В. Савицкий таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонламоқда.

Маълумки, эллигинчи йилларнинг бошларида С. П. Толстов раҳбарлигидаги илмий экспедиция таркибида Қорақалпоғистонга илк марта келган И. Савицкий кейинчаллик ўз тақдирини бир умрга ушбу қадимий ўлка билан боғлаган эди. Мусаввир ўзининг Москва Арбатидаги ижодий устахонасини ташлаб, Нукусга кўчиб келади. У шу ўлкада яшаб келаётган халқларнинг бой маънавий ва маданий меросига мафтун бўлиб қолганди. Бу мафтункорлик уни Қорақалпоғистоннинг куйчисига айлантирди. Рассом асарларида Қорақалпоғистон турмуши, унинг тарихи ва ҳозирги куни ҳаққоний акс эттирилган.

Айниқса, И. Савицкий томонидан узоқ йиллар мобайнида йиғилган бадиий асарлар коллекцияси алоҳида бир қийматга эга. Мусаввир коллекцияси асосида 1966 йили республика бадиий асарлар музейи ташкил қилинди. И. Савицкий вафотидан кейин эса музей унинг номи билан атала бошланди. Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, сўнгги йилларда ушбу музейдан жой олган энг сара асарлар бир неча марта узоқ-яқин чет давлатларда намойиш қилиниб, томошабинларнинг катта олқишларига сазовор бўлди.

Ҳ. АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

САМАРҚАНДДА КИНО БАЙРАМИ

Самарқандда жаҳон киносининг 100 йиллиги ва ўзбек киносининг 85 йиллиги муносабати билан кинофестиваль очилди.

Уни Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси, республика кинематографиячилар уюшмаси, Самарқанд давлат чет тиллар институти ҳамда Самарқандда фаолият кўрсатаётган «Альянс Франсез» ташкилоти жамоалари уюштирди.

Шаҳардаги энг ҳашаматли «Самарқанд» кинотеатрида шу муносабат билан ўтказилган тадбирда Франциянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Жан Клод Ришар кино тарихи ҳақида гапирди, киномухлисларга янги француз фильмини тақдим этди.

БОБУРНИНГ «ТИББИЙ ПАСПОРТ»И

Дружба шаҳрида янги туғилган чақалоқ Бобур Олланазровга илк «тиббий паспорт» берилди.

Шаҳар санитария-эпидемиология станцияси бош врачи, тиббиёт фанлари номзоди, олий тоифадаги шифокор Р. Отажонов таклиф этган бу ҳужжатни Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасдиқлади, республика Олий аттестация комиссияси уни янгилик сифатида қайд этиб, гувоҳнома берди.

«Тиббий паспорт»да фуқаронинг туғилишидан бошлаб соғлиги ҳақидаги барча маълумотлар — касалликка қарши эмлаш, қон гуруҳи ва резуси, кўзининг ўткирлиги ва бошқа тиббий хулосалар қайд этиб борилади.

— «Тиббий паспорт»га эга бўлиш ҳар бир кишининг ўз соғлигини ўзи назорат қилиб боришига имкон беради. Тез тиббий ёрдам кўрсатиш, хасталикнинг олдини олишда табиёт ходимларига енгиллик туғдиради.

(ЎзА).

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС"
ЎЗБЕКИСТОН - БЕЛОРУСЬ ҚЎШМА КОРХОНАСИ

сўмда пул ўтказиш йўли билан Тошкентдаги омбордан турли модификацияли МАЗ туркумидаги автомобилларни, МТЗ экскаваторларини, автомобиллар ва тракторлар учун бошланғич бутликдаги:

Д-243, Д-245, ЯМЗ-238-2М двигателларини, АТЗ-10К ёнилғи заправкачи машиналарини сотади.

Нархлари завод баҳосидан арзон.

Манзил: Тошкент, Нукус кўчаси, 3-уй.

Алоқа учун телефонлар:

(3712) 54-94-11, 54-69-72, 54-99-11, 54-62-43, 54-62-09.

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС" - ҲАМКОРЛИККА ЧОРЛАЙДИ!

Мулкчилик шаклининг барча туридаги корхоналар раҳбарлари диққатига!

«Совпластитал» ўзбек-италия қўшма корхонаси маҳсулотларини «Ўзсаноатқурилиш» банки векселларига сотади.

Векселдорларни кутамиз:

Мурожаат учун телефонлар: (3712) 76-74-65, 76-16-23, 76-76-98.

Манзилимиз: 700185, Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги шоҳ кўчаси, 29а. (Мўлжал: Халқлар дўстлиги метро бекати).

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Бухоро вилоят судининг собиқ судьяси, кекса адлия ходими меҳнат фахрийси **Муҳамаджон РЎЗИЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан, унинг оиласи ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Чилонзор туман халқ таълими бўлими, фан ходимлари касаба уюшмаси ва 283-боғча жамоаси шу боғчанинг хўжалик ишлари мудири Е. К. Мишеряковага ўғиллари **Георгий ва Антон МИШЕРЯКОВларнинг** вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ · НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Хатлар 33-07-48; Қишлоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Маънавият 36-35-60; Ахборот 36-29-89; Тунги муҳарририят 33-10-28.

· МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир— А. Йўлдошев. Навбатчи — Ў. Ҳайдаволов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 020. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 20.10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 4 5 6